

ATD Vierde Wereld Vlaanderen vzw

Voortgangsrapport 2017

ATD
VIERDE WERELD

Samen voor waardigheid

Voortgangsrapport 2017

Uitgave van ATD Vierde Wereld Vlaanderen

Victor Jacobslaan 12, 1040 Etterbeek

02/647.92.25

contact@atd-vierdewereld.be

www.atd-vierdewereld.be

www.joseph-wresinski.org/nl

facebook.com/ATDVla

facebook.com/ATDVlaVU

Verantwoordelijke uitgever: Marijke Decuypere

Foto's: ATD Vierde Wereld, tenzij anders vermeld

Dit voortgangsrapport werd goedgekeurd op de Algemene Vergadering van ATD Vierde Wereld Vlaanderen op 21 april 2018.

Inhoud

Voorwoord	5
Wie zijn we	7
Inhoudelijk werkingsverslag	11
SD1: De armsten bereiken, kennen, verenigen en met hen partnerschappen opbouwen met de samenleving	12
SD2: Mensenrechtensvisie: de brede publieke opinie mobiliseren voor de uitroeijing van grote armoede	28
SD3: Verder uitbouwen van een ledenbeweging, die deelneemt aan een brede nationale en internationale stroming van inzet en verzet tegen grote armoede	36
Evaluatie volgens de 6 criteria	46
Financieel verslag	54
Beroepskrachten in dienst op 31 december 2017	55
Jaarrekening	56
Resultatenrekening	72
Detail van de 73-rekeningen	73
Stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het beleidsplan	74
Jaarplan en begroting 2018	77

Voorwoord

2017 was een bijzonder jaar. ATD Vierde Wereld vierde haar 60-jarig bestaan. Internationaal kozen we ervoor om deze verjaardag aan te grijpen om mensen op te roepen om zich in te zetten voor een wereld zonder armoede. Het verspreiden van deze oproep zorgde voor heel wat enthousiasme. We ontmoetten nieuwe bondgenoten en staken een hart onder de riem van reeds geëngageerde mensen.

De verjaardag wilden we in België markeren door de focus te leggen op het verzet van mensen in armoede: verzet uit onverwachte hoek. We kozen ervoor om op 17 oktober tijdens een nationale viering jongeren centraal te stellen. Op creatieve wijze maakten zij ons deelgenoot van hun hoop op een andere wereld. De verbondenheid die we die dag voelden, onze wil om verder te vechten voor een wereld waar iedereen waardig kan leven, zindert nog na.

We beseffen dat er nog veel werk aan de winkel is. Enkele nieuwe beleidsplannen lokken heel wat verontwaardiging uit en verplichten ons om nog meer werk te maken van sensibiliserende acties. De campagne "Waarheid of fabel" die in 2017 concreter werd, is een antwoord hierop. We zochten ook hoe de concrete ervaringen die tijdens de volksuniversiteit of huisbezoeken naar boven komen, kunnen helpen om buitenstaanders wakker te schudden. Dit is broodnodig om de alarmerende cijfers die rond armoede in België en Vlaanderen verschijnen, terug te dringen.

Marijke Decuypere (Coördinator ATD Vierde Wereld Vlaanderen)

Isabelle Maes (Voorzitter ATD Vierde Wereld Vlaanderen)

Wie zijn we?

Visie

ATD (All Together for Dignity) Vierde Wereld is een internationale mensenrechtenbeweging die opkomt voor een samenleving zonder armoede en uitsluiting.

Extreme armoede is een schending van de Rechten van de Mens. Extreme armoede veroorzaakt miljoenen mensen tot een leven in mensonwaardige omstandigheden. Mensen die zelf in een situatie van extreme armoede leven, zijn de eersten om op te staan en zich te verzetten tegen deze uitzichtloosheid. De inzet van hun unieke kennis en ervaring willen wij inzetten om bruggen te bouwen.

Onze acties zijn gericht op de eerbiediging van ieders waardigheid en grondrechten. De samenleving zal pas veranderen als de allerarmsten onvoorwaardelijk als burgers worden erkend. Door onze krachten te bundelen – met de inzet en ervaringen van de allerarmsten zelf – willen wij een einde maken aan extreme armoede en zo een vreedzame samenleving opbouwen.

Missie

Medewerkers van ATD Vierde Wereld zijn permanent op zoek naar de armste personen en gezinnen om hen te kennen en te ondersteunen in hun dagelijkse strijd om menswaardig te leven. Wij willen dat niemand door armoede en uitsluiting wordt veroordeeld tot overleven zonder waardig toekomstperspectief.

De weg naar een samenleving zonder armoede en sociale uitsluiting vraagt zowel persoonlijke als maatschappelijke veranderingen. Om hiervoor de nodige politieke veranderingen te bekomen, is het belangrijk de brede publieke opinie te sensibiliseren. Daarnaast is dialogeren met burgers en overheden noodzakelijk om samen structurele antwoorden op armoede te vinden. Deze antwoorden zijn erop gericht mensen in armoede respectvol en als partners te behandelen.

Veel maatregelen om armoede te bestrijden zijn van tijdelijke aard. Wij zetten ons langdurig naast mensen die in armoede leven en samen geven we onze projecten vorm, voeren we ze uit en evalueren we ze. ATD Vierde Wereld neemt duidelijk stelling tegen de groeiende materiële hulpverlening die mensen veroordeeld tot afhankelijkheid. In al onze acties passen we twee fundamentele overtuigingen toe:

Participatie van de armsten: denken en handelen MET mensen die in armoede leven.

Niemand achterlaten: ATD Vierde Wereld kiest steeds opnieuw voor de meest uitgeslotenen. Op die manier willen we vermijden dat enkel een beperkte groep armen rechten en erkenning krijgt.

Onze leden

Militanten of ervaringsdeskundigen zijn mensen die armoede en uitsluiting kennen. Zij verzetten zich tegen extreme armoede, komen op voor zichzelf en voor degenen die het nog moeilijker hebben. Veel ervaringsdeskundigen zijn in hun eigen buurt of omgeving actief en bieden steun aan mensen die eenzaam zijn en nergens anders terecht kunnen.

Medestanders zijn bruggenbouwers die in hun eigen omgeving de stem van de Vierde Wereld laten horen. Zij weigeren extreme armoede als een normaal gegeven te aanvaarden en willen solidair zijn met mensen die hierin gevangen zitten. Daar waar de medestanders leven en werken, kunnen zij collega's, vrienden, mensen binnen hun organisaties, erop wijzen dat mensen uitgesloten worden en hen oproepen om solidair te zijn en samen oplossingen te vinden.

Ongeveer 400 **volontairs** werken voltijds mee in diverse teams van ATD Vierde Wereld over geheel de wereld. Volontairs zijn afkomstig uit 40 landen en zijn heel verschillend wat afkomst en leeftijd betreft. Ze delen allemaal hetzelfde engagement: samenwerken aan een wereld zonder armoede. Alle volontairs ontvangen dezelfde bescheiden toelage, ongeacht hun anciënniteit, ervaring of kwalificaties.

ATD Vierde Wereld is in België actief via vier vzw's. Een nationaal team staat in voor de coördinatie van de acties tussen de verschillende vzw's.

ATD Vierde Wereld België is erkend om fiscale attesten af te leveren en staat in voor de fondsenwerving. Ze steunt hiermee acties en teams in België en elders in de wereld.

ATD Quart Monde Wallonië-Bruxelles is onder andere erkend en gesubsidieerd als organisatie voor permanente vorming.

ATD Quart Monde Jeunesse Wallonie-Bruxelles is erkend als jeugdorganisatie.

ATD Vierde Wereld Vlaanderen is erkend en gesubsidieerd als bovenlokale vereniging waar armen het woord nemen.

In de beleidsperiode 2016-2020 focust ATD Vierde Wereld Vlaanderen zich op volgende **strategische doelen**:

SD1: De armsten bereiken, kennen, verenigen en met hen partnerschappen opbouwen met de samenleving

SD2: Mensenrechtensvisie: de brede publieke opinie mobiliseren voor de uitroeiing van grote armoede

SD3: Verder uitbouwen van een ledenbeweging, die deelneemt aan een brede nationale en internationale stroming van inzet en verzet tegen grote armoede

Via onze strategische doelstellingen beantwoorden wij aan de **6 criteria** waaraan verenigingen waar armen het woord nemen moeten voldoen:

- 1. Armen verenigen zich**
- 2. Armen het woord geven**
- 3. Werken aan maatschappelijke emancipatie**
- 4. Werken aan maatschappelijke structuren**
- 5. Dialoog en vorming**
- 6. Armen blijven zoeken**

Inhoudelijk werkingsverslag

SD 1: De armsten bereiken, kennen, verenigen en met hen partnerschappen opbouwen met de samenleving

Operationele doelstelling (OD) 1: ATD Vierde Wereld stelt permanente medewerkers vrij en steunt vrijwilligers om mensen in grote armoede regelmatig en buiten directe hulpverlening te ontmoeten. Zowel lokaal als bovenlokaal ontmoeten we mensen die nog niet deelnemen.

Criteria: Armen verenigen zich. Armen blijven zoeken.

In 2017 wilden we minstens 25 personen bereiken waarvan minimum 4 in 5 provincies. Via de juridische permanentie in Hasselt en presentie op straat wilden we 10 daklozen bereiken.

De groep in **Willebroek** komt om de twee weken samen met mensen met armoede-ervaring. Tijdens deze bijeenkomsten wisselt men nieuws uit en bereidt men de Volksuniversiteit voor. De andere weken komt de groep samen op dinsdag. Tijdens deze "vrije dinsdag" wordt tijd gemaakt voor een uitgebreidere nieuwsronde. Voor de zomer werd een apart programma uitgewerkt. Er werden twee filmavonden georganiseerd, twee kookavonden, twee crea-avonden en twee spelavonden. In 2017 namen gemiddeld 11 mensen aan deze bijeenkomsten deel, van wie 8 in armoede.

De groep in Willebroek is trekker van het project **De Leentuin vrienden**, waarbij mensen in Willebroek hun tuintje ter beschikking stellen aan andere inwoners met groene vingers. Via dit laagdrempelige project worden heel wat nieuwe mensen ontmoet.

De **Taporigroep** (kinderwerking) in Willebroek komt drie keer per jaar samen. Tijdens de Taporibijeenkomsten lezen de kinderen teksten van de internationale Taporigroep. Daarnaast is er ruimte voor sport, spel, knutselen en een maaltijd. Er kwamen in 2017 gemiddeld 21 kinderen naar de activiteiten.

De **moeders van de Taporikinderen** komen apart samen om de Volksuniversiteit voor te bereiden. Aan deze bijeenkomsten namen in 2017 gemiddeld 8 moeders deel.

Op geregelde basis gaat een stafmedewerker van ATD Vierde Wereld naar Willebroek op **huisbezoek** bij mensen in armoede die omwille van verschillende redenen niet kunnen deelnemen aan de groepswerking. Hij bereidt samen met hen de Volksuniversiteit voor en geeft hun input door aan de verantwoordelijke van de lokale bijeenkomsten. Hij trekt de straat op om nieuwe mensen te ontmoeten.

In **Oostende** komen mensen met en zonder armoede-ervaring ongeveer één keer per maand samen. Net als in Willebroek wisselen zij nieuws uit en bereiden de Volksuniversiteit voor. Aan deze vergaderingen namen in 2017 gemiddeld 10 personen deel, van wie 8 in armoede. Vanuit ATD Vlaanderen nemen we samen met een Oostendse militant die ex-dakloze is, deel aan de bijeenkomsten rond dakloosheid en het referentieadres bij het Netwerk tegen Armoede. Op die manier ondersteunen we hem om zijn nabijheid bij daklozen vol te houden.

De medestandersgroep in **Hasselt** is present bij daklozen en ondersteunt hen om de stap te zetten naar De Papiermolen. Dit project is onderdeel van de Wetswinkel en helpt mensen met administratieve en juridische aangelegenheden. De groep draagt de kosten en staat via een medestander-advocaat mee in voor de juridische ondersteuning.

Tijdens de celvergaderingen in **Ronse** wordt de Volksuniversiteit voorbereid en wordt er tijd gemaakt voor een nieuwsronde. In 2017 namen gemiddeld 6 personen in armoede deel aan de 5 bijeenkomsten. Een stafmedewerker trekt geregeld de straat op in Ronse om nieuwe mensen te ontmoeten en gaat dan soms eten in Poverello. Op deze manier bereikt hij een 15-tal mensen in armoede. Tijdens huisbezoeken probeert hij mensen te stimuleren om deel te nemen aan de Volksuniversiteit. Indien nodig worden gezinnen individueel begeleid (bij hun zoektocht naar een woning, bij de advocaat,...). De stafmedewerker ontmoette ook mensen bij de openingsmomenten van de sociale kruidenier die doorgaat in de Botaniek. Een gezin nam daarna deel aan de voorbereidingen rond de volksuniversiteit met het thema "recht op wonen".

In **Brussel** kwamen gemiddeld 4 mensen in armoede samen ter voorbereiding van de Volksuniversiteit (4 bijeenkomsten). Een stafmedewerker gaat op huisbezoek bij mensen die niet naar de voorbereidingen kunnen komen. Hij neemt tevens deel aan de

straatbibliotheek in Sint-Gillis ter ondersteuning van de Nederlandstalige kinderen.* In totaal komen een 15-tal kinderen geregeld naar de straatbib, met een gemiddelde van 6 kinderen per keer. Brussel is natuurlijk een multiculturele stad. We ontmoeten vooral kinderen van Maghrebijnse afkomst.

In **Turnhout** gaat een stafmedewerkster die op pensioen is wekelijks naar de vereniging 't Antwoord. Zo komt ze in contact met mensen in armoede. Een stafmedewerker gaat telkens de volksuniversiteit voorbereiden met deze mensen. Gemiddeld nemen 4 mensen aan de voorbereidingen en aan de Volksuniversiteit zelf deel. De stafmedewerker op rust gaat ook wekelijks op bezoek in de gevangenis. Ook een medestandster gaat op regelmatige basis gevangenen opzoeken. Beiden stellen vast dat heel wat gevangenen een verleden van armoede hebben.

In de regio **Avelgem** hadden we verkennende gesprekken om in 2018 een nieuwe straatbibliotheek op te starten. Bedoeling is dat we een bijkomende ondersteuning kunnen bieden aan gezinnen die in armoede leven.

*Ter info: ATD Quart Monde Jeunesse ontvangt de subsidies voor deze straatbibliotheek.

Straatbibliotheek in Avelgem (Bossuit)

Om een presentieproject in het Avelgemse op te starten, werden verschillende actoren ontmoet in 2017:

- Dinsdag 21 februari in het Regiohuis Kind en Gezin Waregem, met de verpleegsters werkzaam in de ruime regio van Avelgem en de ervaringsdeskundige.
- Met OCMW-voorzitster Trees Vandeputte en schepen Koen Van Steenbrugge waren er meermaals informele gesprekken tijdens bijeenkomsten van derden.
- Dinsdag 25 april in het Sociaal Huis was er eerst een ontmoeting met Ann Schellaert, diensthoofd Sociale Dienstverlening. Daarna was er een uitwisseling met Veerle Gevaert, opbouwwerker Samenlevingsopbouw en Franciska Pottie, maatschappelijk werkster in het project Zohra. Zij werken samen in de projecten rond kinderarmoede.

De sociale woonwijk in Bossuit werd in diverse gesprekken aangeduid als een wijk waar veel gezinnen in armoede wonen. Daarom gingen we gericht op zoek naar mensen die de wijk en de gezinnen goed kennen:

- Woensdag 27 september ten huize van Frans Vanrenterghem, diaken. Hij is vooral actief bij oudere mensen in o.a. de wijk Oudstrijderslaan in Bossuit.
- Woensdag 7 juni met Christa Buysens, buurtbewoner van de wijk Vlaanderenstraat. De kinderen komen dikwijls langs als ze het moeilijk hebben.
- Zaterdag 28 oktober huurden we op de markt in Avelgem een standplaats en was er animatie in het kader van de campagne "Stop Armoede - Samen voor waardigheid". Doel was om in Avelgem ATD Vierde Wereld beter bekend te maken en te polsen naar vrijwilligers.

Vanuit de ontmoeting met Christa Buysens groeide het idee om een via een straatbibliotheek een presentie bij gezinnen te hebben. Met de straatbib gaan we op zoek naar kinderen die moeilijk toegang hebben tot lectuur. We nemen boeken mee, we lezen voor en bespreken thema's die in de verhalen aan bod komen. Dat doen we buiten op straat waardoor deze activiteit heel laagdrempelig is.

Een gesprek wordt gepland begin 2018 met An Demets, directrice van de kleuterschool te Bossuit.

In het voorjaar van 2018 willen we starten met de straatbib in de Vlaanderenstraat, daartoe zullen affiches verspreid worden in de bib, scholen, het sociaal huis, kerken, ... We zullen een persbericht opstellen voor in de regionale kranten, voor de facebookpagina van de parochie, ...

1.2. OD: We nodigen de bereikte personen en gezinnen uit om deel te nemen aan ontmoetingsmomenten. We geven voorrang aan de personen die het langst en op de meeste levensdomeinen door armoede en uitsluiting getroffen zijn.

Criterion: Armen verenigen zich.

We planden voor 2017 minimaal 3 laagdrempelige gezinsbijeenkomsten, -uitstappen, zomerweken of ontspannen ontmoetingen tussen verschillende groepen en dit voor minstens 40 mensen. Hoe realiseerden we dit?

Leden van ATD Vierde Wereld gaan via het sociaal programma 'Een brug tussen twee werelden' regelmatig naar de **opera** in De Munt in Brussel. In 2017 genoten leden uit Ronse, Willebroek, Brussel en Antwerpen van Madama Butterfly (27 januari - 5 deelnemers in armoede), Foxie! (14 maart - 7 deelnemers in armoede), Aida (12 mei - 5 deelnemers in armoede), Pinocchio (1 september - 6 deelnemers in armoede), Lucio Silla (26 oktober - 8 deelnemers in armoede) en Dialogues des carmelites (5 december - 5 deelnemers in armoede). Op 22 maart trokken 8 leden (van wie 5 in armoede) naar een pianoconcert in de Bozar.

Het jaarlijkse **eindejaarsfeest** in Willebroek ging in 2017 door op 27 december. Ongeveer 86 personen namen deel. De stafmedewerker zorgde ervoor dat 3 militanten van de cel Brussel aanwezig konden zijn. In het kader van 17 oktober hadden we contact met enkele Leuvense gezinnen die vroeger aan de volksuniversiteit deelnamen. Twee gezinnen kwamen ook naar het eindejaarsfeest.

Op 5 augustus nodigde de groep in Willebroek de groep uit Ronse uit voor een **daguitstap**. De groepen bezochten de musea Sashuis en Rupelklei. Vervolgens namen ze het veerpont over de Schelde richting Boom en aten hun picknick op in de Schorre. De dag werd afgesloten met milkshakes, ijs, koffie en verse muntthee. 15 mensen in armoede namen deel aan de uitstap.

De medestanders in **Leuven** ontvingen op zondag 19 november de Franstalige groep van Etterbeek voor een uitstap. De dag begon met een rit met de zonnetrein aangedreven op zonne-energie. De trein reeds langs de mooiste plekjes in Leuven: het Stadhuis, de Abdij van het Park, het Groot-Begijnhof, de Sint-Geertruiabdij en de Vaartkom. 's Middags aten ze samen boterhammen en soep. Daarna trokken ze richting de Grote Markt voor een geleid bezoek aan de Sint-Pieterskerk en het Stadhuis.

Op 24 juli organiseerden we vanuit ATD Vierde Wereld Vlaanderen een uitstap naar **Brussel**. Vanuit Willebroek, Ronse, Antwerpen en Oostende namen 20 mensen in armoede deel. We bezochten de stad en het museum van de Europese geschiedenis.

Lokaal organiseren de verschillende groepen laagdrempelige uitstappen voor de leden van de groep. De groep in **Oostende** organiseert elk jaar samen met CAW & JZ-Middenkust, BMLIK-O, KAAP-CM en inloophuis Kwiedam een nieuwjaarsreceptie. Op deze receptie waren in 2017 een 60-tal personen aanwezig, van wie 40 in armoede. In samenwerking met dezelfde partners organiseerde de groep in 2017 het tweejaarlijkse feest **Komterbie** met heel wat animatie voor jong en oud. Ongeveer 200 mensen in armoede kwamen hierop af.

In **Willebroek** organiseerden de Leentuin-vrienden hun jaarlijkse BBQ voor de leden van de groep en de buurt op zaterdag 9 september.

ATD Vierde Wereld Vlaanderen bereidt uitstappen en vakanties van gezinnen praktisch en financieel voor. Hiervoor werken we samen met organisaties zoals Pirliewiet en het Steunpunt Vakantieparticipatie. Van 8 t.e.m. 10 juli ging een gezin uit Ronse op vakantie met Pirliewiet.

Bezoek aan Brussel en museum Europese geschiedenis

Daguitstap Willebroek en Ronse naar Boom

1.3. OD: We bouwen de jongerenwerking Djynamo verder uit.

Criteria: Armen verenigen zich. Armen blijven zoeken. Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke emancipatie.

Djynamo is de jongerenorganisatie van ATD Vierde Wereld. Djynamo brengt jongeren met en zonder armoede-ervaring bijeen voor groepsgesprekken, leuke activiteiten,... We wilden dat in 2017 minstens 8 jongeren met armoede-ervaring naar de bijeenkomsten van Djynamo kwamen.

De jongerenwerking werd in 2017 vanuit ATD Vlaanderen gecoördineerd door een jongere met een beroepsinlevingsbijeenkomst. Samen met jongeren in armoede organiseerde ze maandelijks een bijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomsten werd vooral gewerkt rond het zomerkamp in Wijhe en het theaterproject in kader van het nationale evenement op 17 oktober (zie p. 37). Gemiddeld namen 5 jongeren deel aan deze bijeenkomsten.

In totaal komen een achttal jongeren met armoede-ervaring naar de Djynamo-activiteiten.

De jongerenwerking nam actief deel aan de internationale campagne "Stop armoede - Samen voor waardigheid" (zie p. 28) door mee te werken aan werkgroepen, de lancering van de campagne,... Samen met Thomas Janssens, acteur o.a. van het theatergezelschap Maelstrom, werkten zij een theaterproject uit gebaseerd op hun eigen levenservaringen. Op 17 oktober brachten zij het stuk "Brief aan de jarige Père Joseph" tijdens de nationale viering in Brussel.

In de weekends van 25-26 februari en 22-24 april trok de coördinator met twee jongeren naar Wijhe om het zomerkamp voor te bereiden. 5 jongeren, van wie 4 in armoede, namen deel aan de voorbereidingsweek voor het zomerkamp. Deze voorbereidingsweek vond plaats net voor het kamp, van 5 tot 10 augustus in Wijhe.

Zomerkamp in Wijhe

Van 10 tot 15 augustus kwamen 150 jongeren samen in Wijhe voor een internationaal zomerkamp. Naast het uitwisselen van kennis en ervaring, en het praten over het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting, was er ook veel ruimte voor ontspanning, in de vorm van sport, spel en creatieve activiteiten. Vanuit Vlaanderen namen 8 jongeren deel aan het kamp, van wie 5 in armoede. We gingen ook intensief op weg met twee jongeren die op het laatste ogenblik afhaakten. Een jongere vernam daags voor hij vertrok dat hij niet langer kon verblijven in het daklozenopvangcentrum waar hij woonde. Een andere jongere werkte mee aan de voorbereidingen en nam deel aan het voorkamp in Wijhe. Omwille van persoonlijke problemen, verliet hij het kamp.

1.4. OD: We nodigen de bereikte personen en gezinnen uit om deel te nemen aan het thematisch werken.

Criteria: Armen verenigen zich. Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke emancipatie. Dialoog en vorming.

Ook in 2017 planden we om de mensen die we kennen uit te nodigen om deel te nemen aan de lokale voorbereidingen van de volksuniversiteit en de volksuniversiteit zelf. Minstens 40 mensen gaan in op deze uitnodiging. We bereiden, indien nodig, de bijeenkomst eerst thuis voor.

Interne vorming: Volksuniversiteit

Criteria: Armen verenigen zich. Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke emancipatie. Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

Mensen in armoede ontdekken tijdens de volksuniversiteit dat ze waardevolle zaken te vertellen hebben. Ze leren hun rechten beter kennen en komen er voor op. Ze denken samen met mensen zonder armoede-ervaring na over maatschappelijke thema's. De thema's worden bepaald vanuit ontmoetingen met mensen in armoede en worden op de planningsdag gekozen. We zien deze actie als interne vorming: militanten leren het woord nemen en verruimen hun kennis door in dialoog te treden met medestanders, elkaar en gastsprekers. De volksuniversiteit is een opstap naar andere plaatsen van meer publieke dialoog (zoals deelname aan werkgroepen van het Netwerk tegen Armoede en het Tweejaarlijks Verslag van het Steunpunt armoedebestrijding) of naar vorming voor externen. Vier deelnemers van de volksuniversiteit maken ook deel uit van de stuurgroep van de campagne "Waarheid of Fabel" (zie p.28). Medestanders leren in de volksuniversiteiten wat armoede concreet inhoudt. Deze kennis stelt hen in staat een diepgaande dialoog rond armoede en uitsluiting met de brede maatschappij uit te bouwen. Een animatieteam bestaande uit een permanent werker en medestander werken de animatie uit op basis van de ingestuurde voorbereidingen. Elke volksuniversiteit begint met een korte nieuwsronde.

We planden om in 2017 4 volksuniversiteiten te organiseren. De lokale groepen komen samen om die voor te bereiden op basis van voorbereidingsvragen. Dit gebeurt in minstens 4 provincies. De volksuniversiteit bereikt doorheen het jaar minimaal 70 mensen, waarvan minimaal 50 mensen in armoede en minimaal 7 lokale groepen. We bereiken minimum 5 mensen die nog niet eerder deelnamen. Minstens 15 medestanders, afkomstig uit 5 provincies, nemen deel aan de volksuniversiteit die we bovenlokaal organiseren. Op minstens 2 volksuniversiteiten per jaar is een gastspreker aanwezig. De gastspreker gaat vanuit zijn kennis en zijn verantwoordelijkheid in de samenleving in gesprek met de deelnemers. De gastspreker en deelnemers leren van elkaar. We gebruiken de moderne communicatiemiddelen zoals facebook voor deze actie.

Wat realiseerden we? In 2017 organiseerden we 4 volksuniversiteiten, waaronder 1 regionale volksuniversiteit die op twee plaatsen tegelijkertijd doorging. De Volksuniversiteiten werden telkens voorbereid door onze lokale groepen en partnergroepen: Oostende, Willebroek, Turnhout, Ronse, Brussel en BMLIK Gent en Kauwenberg. De regionale Volksuniversiteit werd ook voorbereid door de groepen Uze Plekke en Oarm in Oarme. In totaal namen in 2017 115 mensen deel aan de Volksuniversiteit van wie 80 mensen in armoede. Er waren 18 nieuwe deelnemers in armoede. 18 medestanders namen deel.

Volksuniversiteit op 11 februari in Antwerpen en Oostende

Het thema van de regionale volksuniversiteit van 11 februari was "Een waardig inkomen voor iedereen - sociale rechten".

In Oostende was Caroline Kimpe van de CM Oostende gastspreker. Er waren mensen aanwezig van de verenigingen Uze Plekke en Oarm in Oarme uit Brugge. De Brugse medestandersgroep bereidde de Volksuniversiteit samen hen voor. We contacteerden verder 't Schouderkloptje en 't Hope, maar zij konden niet aanwezig zijn. In Oostende namen 54 mensen deel, van wie 34 in armoede (met 9 nieuwkomers in armoede).

In Antwerpen was Karine Roctus (coördinator CM-Infopunt Chronisch Zieken) de gastspreker. Er namen 22 mensen deel van wie 14 in armoede.

Uit het verslag: "Tijdens de volksuniversiteit kregen we heel goede informatie van onze gastsprekers. Zij legden uit waar mensen met een laag inkomen recht op hebben. Zo leerden we het sociaal tarief voor telefonie kennen. Velen kenden dit recht niet. (...) We vinden het wel onrechtvaardig dat het sociaal tarief voor de telefoon enkel geldt voor mensen met een leefloon of mensen met een beperking. Mensen die werkloos zijn, hebben vaak een inkomen dat gelijkgesteld is. Toch krijgen zij dit sociaal tarief niet. Dat klopt niet. (...) Wat we ook niet wisten, is dat we steun krijgen voor energie. Je moet daarvoor naar het OCMW gaan. (...) We stellen vast dat we veel rechten mislopen omdat we die rechten niet kennen. Als we het niet weten, kunnen we het niet aanvragen. We zijn ook gefrustreerd omdat diensten ons niet goed inlichten."

Volksuniversiteit op zaterdag 1 april in Gent

Het thema was "Een waardig inkomen voor iedereen - Hebben we samen genoeg om te kunnen leven?" 55 mensen namen deel aan deze volksuniversiteit, van wie 39 in armoede (met 9 nieuwkomers in armoede). De volksuniversiteit stond stil bij de realiteit van vluchtelingen. Daarom gingen we ook voorbereiden met vzw De Tinten en vzw De Sloep. Beide vzw's zijn actief in Gent en richten zich tot vluchtelingen. We bereidden voor met vijf mensen uit deze vzw's, waarvan twee deelnamen aan de volksuniversiteit. Voor de anderen was de stap te groot om te komen.

Uit het verslag: "Tijdens de volksuniversiteit luisterden we naar getuigenissen van vluchtelingen. We ontdekten dat de vooroordelen die bestaan naar vluchtelingen niet terecht zijn. We verwarren soms vluchtelingen met vreemdelingen. (...) Tijdens de aanvraag om in ons land erkend te worden als vluchteling is de Belgische overheid verplicht om iedere vluchteling het volgende aan te bieden: een bed, bad en begeleiding. Per dag ontvang je van de staat 1 euro. Dat blijft zo tot je als vluchteling erkend wordt. Het is dus niet zo dat vluchtelingen direct een leefloon en comfort krijgen bij aankomst. (...) We hoorden in de getuigenissen dat het wachten op een erkenning veel stress meebrengt. Ilaha (getuige) had geluk en haar gezin kreeg na 2 jaar te horen dat ze erkend werden als vluchteling. We hoorden ook van een ander gezin dat 15 jaar moest wachten op de erkenning. Het gezin overleefde dankzij zwartwerk. (...) Als vluchtelingen erkend worden, krijgen ze een oranje kaart en verblijven ze legaal in België. Vanaf dan hebben ze recht op een leefloon als ze het contract voor een geïndividualiseerd project maatschappelijke integratie (GPMI) ondertekenen. Ze kunnen dan vrijwilligerswerk verrichten, verder Nederlands leren en/of een opleiding volgen. Vanaf die periode mag men ook gaan werken. Wie werk heeft, heeft geen recht meer op een leefloon. (...) We hebben ook het vooroordeel dat vluchtelingen criminelen zijn. Dit is niet terecht. Doordat ze de taal niet kennen, angst hebben door wat ze hebben meegemaakt voelen ze zich beter bij lotgenoten. Dat kan voor ons bedreigend overkomen. Toch voelden we tijdens deze volksuniversiteit meer begrip ontstaan voor vluchtelingen. Deze mensen moeten ook vechten om hun rechten te krijgen."

Volksuniversiteit op 7 oktober in Gent

Het onderwerp van de volksuniversiteit op 7 oktober was "Recht op een goede woning." 39 mensen namen deel, van wie 19 in armoede. Onze gastspreker was Joy Verstichelen van de Huurdersbond.

Uit het verslag: "We stonden eerst stil bij de wet op de onderbezetting. Er zijn te weinig sociale woningen voor gezinnen. Daarom vaardigde de regering de wet op de onderbezetting uit. Vaak wonen we als gezin lang in een sociale woning. De kinderen verlaten het huis en dan wordt de woning te groot en staan er kamers leeg. We noemen dit onderbezetting. Wanneer spreekt de wet over onderbezetting? De sociale woonmaatschappij kijkt naar de gezinssamenstelling. Je hebt steeds recht op een extra kamer. Als je woning onderbezet is, kan de sociale huisvesting een nieuwe woning voorstellen. De woning moet wel binnen een straal van 5 km liggen. Als huurder heb je het recht om 2 keer te weigeren als de sociale huisvestingsmaatschappij een andere woning aanbiedt. Als je een tweede keer weigert, krijg je een boete van 30 euro per kamer die te veel is. (...) We stonden ook stil bij het huurdecreet. Dit decreet treedt pas in werking op 1 september 2018. In het huurdecreet staat dat je 3 maanden huur moet betalen voor de waarborg. We zijn daar heel ongerust over. Wie kan dat betalen? Er zijn nu al immokantoren die affiches hangen dat je 3 maanden waarborg moet betalen. (...) We gaan niet vlug naar de huurdersbond. We gaan niet vlug over tot actie. We zijn bang. Uit ervaring weten we dat mensen in armoede steeds aan het kortste einde trekken. We hebben schrik om buiten gezet te worden. Deze redenen spelen mee om niets te ondernemen tegen eigenaars of immokantoren. (...) Veel mensen in armoede zitten in collectieve schuldbemiddeling. Dan mag je geen nieuwe schulden maken. Als je straks de waarborg via een lening moet betalen, is dit een nieuwe schuld. Drie maanden huur betalen betekent ook dat je schulden met 500 of 600 euro stijgen. Zal je advocaat dit aanvaarden? We blijven nog met veel vragen en bedenkingen zitten rond het nieuwe huurdecreet. We gaan daar verder op in tijdens de volgende volksuniversiteit."

Volksuniversiteit op 9 december in Antwerpen

Het onderwerp was opnieuw "Recht op een goede woning." Er waren 38 deelnemers aanwezig, van wie 20 in armoede.

Uit het verslag: "We hadden een goed gevoel bij de twee gastsprekers: Dirk de Kort (Vlaams parlementslid) en Joy Verstichelen. Er kwam een echte dialoog op gang. Beide gastsprekers waren respectvol, luisterden aandachtig en gaven duidelijke informatie. We merkten ook dat de gastsprekers situaties hoorden waar ze nog niets van af wisten. (...) Tijdens de vorige volksuniversiteit stonden we stil bij de verhoging van de huurwaarborg naar 3 maanden. Niemand kan dat betalen. In deze volksuniversiteit dachten we na over een Centraal Huurwaarborgfonds. We vonden dat dit veel voordelen heeft: anoniem, voor iedereen en de overdraagbaarheid van de waarborg. Meneer de Kort legde al snel uit dat zo'n fonds er met deze regering niet zal komen. De regering kiest voor een anonieme renteloze lening. Met deze lening kan je dan jouw waarborg betalen. Het is nog niet duidelijk hoe deze lening zal werken. Dit zorgt voor veel onzekerheid en stress. (...) We vinden ook dat er een realistisch afbetalingsplan moet zijn. Dit plan moet rekening houden met het inkomen van de persoon. (...) We stonden ook nog stil bij de kwaliteit van woningen. We vernamen dat 1 op 2 woningen niet aan de normen voldoet. Daardoor krijgen veel huurders geen huursubsidie. Financiële steun om je huur te betalen is nodig. Meer mensen zouden dit moeten kunnen krijgen. Zo wordt de huur een minder grote hap uit ons budget. Bij veel deelnemers gaat er meer dan 1/3de van het budget naar huur. (...) We merkten op dat onze gastsprekers geraakt waren door de vele moedige getuigenissen. We zijn er zeker van dat we op hen kunnen rekenen. Na de volksuniversiteit kregen we al interessante informatie van mijnheer De Kort door."

1.5. OD: De volksuniversiteit evolueert zodat jonge gezinnen gemakkelijker deelnemen.

Criterion: Armen verenigen zich.

We planden voor 2017 dat minstens 3 gezinnen met kinderen konden deelnemen aan de Volksuniversiteiten. De Volksuniversiteit gaat nu door op zaterdag waardoor gezinnen makkelijker kunnen deelnemen. We voorzagen steeds kinderopvang bij elke volksuniversiteit. We merkten dat de regionale volksuniversiteit in Oostende toelaat aan Oostendse gezinnen om deel te nemen. Het feit dat de volksuniversiteit in eigen stad doorgaat is belangrijk en laagdrempelig. Tijdens de volksuniversiteit in april te Gent waren het enkel Gentse gezinnen die met hun kinderen aanwezig waren. In het najaar namen geen gezinnen deel aan de volksuniversiteit: spanningen in de groep verklaarden de afwezigheid van de Gentse gezinnen op de volksuniversiteit van oktober.

Gezinnen bereiken blijft een uitdaging. We merken dat de lokale groepen weinig ruimte hebben om te investeren in het bereiken van nieuwe gezinnen. Voor de gezinnen die we bereiken, blijft de stap zetten naar de volksuniversiteit niet evident door onder andere ziekte van de kinderen, afstand, druk gezinsleven,...

1.6.OD: Vanuit de volksuniversiteit zetten we dialoog op.

Criteria: Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

Door de volksuniversiteit bouwen we een kennis op rond het leven in armoede. Deze kennis vormt de basis om maatschappelijke veranderingen teweeg te brengen en om de dialoog en partnerschap uit te bouwen. We planden om in 2017 na iedere volksuniversiteit een verslag te schrijven samen met enkele deelnemers, waarbij op jaarbasis minstens 10 mensen in armoede betrokken zijn. Het verslag

publiceren we op onze website en facebookpagina. Verder bekijken we tijdens de overlegmomenten van de volksuniversiteit welke inhoud we aan derden doorgeven, bijvoorbeeld via een artikel in een externe publicatie of een gesprek met een beleidsmaker. We publiceren minstens eenmaal per jaar extern een artikel.

Het verslag van de regionale Volksuniversiteit op 11 februari rond sociale rechten werd gemaakt door mensen van Uze Plekke (6 mensen in armoede).

Vijf mensen in armoede van BMLIK Gent maakten het verslag op van de volksuniversiteit met als thema 'Hebben we samen genoeg om te kunnen leven?' op 1 april.

De groep in Ronse maakte het verslag op van de volksuniversiteit op 7 oktober rond "Recht op een goede woning". 4 mensen in armoede namen hieraan deel.

Het verslag van de Volksuniversiteit van 9 december rond "Recht op een goede woning" werd opgemaakt door de groep Kauwenberg (4 mensen in armoede).

De rijke inhoud van de twee Volksuniversiteiten rond wonen werd verwerkt tot het opiniestuk "De moeizame zoektocht naar een woning" dat op 3 januari 2018 verscheen in De Standaard.

1.7.OD Vanuit onze nabijheid treden we in dialoog met partners rond specifieke problemen waarmee mensen met langdurige armoede-ervaring kampen.

Criteria: Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

We planden om met minstens drie gezinnen deel te nemen aan dialoogmomenten. Deze deelname wordt via huisbezoeken individueel voorbereid.

Tijdens huisbezoeken namen we tijd om het pleegzorgdecreet voor te bereiden. We konden niet deelnemen aan de bijeenkomst voor ouders, georganiseerd door Pleegzorg vzw, omdat we op dat ogenblik zelf een activiteit hadden (18 februari, lancering van de campagne Stop Armoede, zie p.28). We probeerden nadien nog met Pleegzorg Vlaanderen en gezinnen met ervaring van plaatsing van een kind samen te zitten. De dienst kon geen tijd meer vrijmaken en we gaven telefonisch enkele zaken door.

Samen met Griet Briels van het Netwerk tegen Armoede ontmoetten we een beleidsmedewerker van de afdeling Jongerenwelzijn rond de evaluatie van het pleegzorgdecreet.

Samen met een deelnemer van de volksuniversiteit met dakloosheidservaring namen we deel aan de dialoogmomenten rond het referentie-adres en dakloosheid. Deze werden door het Netwerk tegen Armoede en Belgisch Netwerk tegen Armoede georganiseerd. We werkten actief mee aan het uitwisselingsmoment rond toegang tot rechten voor dakloze personen. We bereidden samen een getuigenis voor. De bedoeling was dat de ervaringsdeskundige die naar voor zou brengen op het uitwisselingsmoment voor derden. Jammer genoeg was de ervaringsdeskundige opnieuw recent dakloos en dit verhinderde zijn deelname. De stafmedewerker las de getuigenis voor. Door het moeilijke leven op straat was het niet meer mogelijk voor de ervaringsdeskundige om deel te nemen.

1.8. OD: Lokaal en bovenlokaal nemen we actief deel aan overleggroepen en beleidsvorming.

Criteria: Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

We beoogden om in 2017 in 4 provincies deel te nemen aan lokale of provinciale overleggroepen. Jaarlijks willen we deelnemen aan 1 forumdag of overlegmoment bij het Netwerk tegen Armoede.

Lokaal

De medestandersgroep in **Brugge** komt 1 keer per maand samen met gemiddeld 9 deelnemers. De voorzitter van de groep is tevens voorzitter van Brugge Dialoogstad, een samenwerkingsverband tussen verschillende lokale verenigingen die werken rond armoede, het OCMW en de stad Brugge. Voor de regionale Volksuniversiteit in Oostende op 11 februari, trokken enkele Brugse medestanders naar de armoede-verenigingen *Ûze Plekke* en *Oarm in Oarme* om voor te bereiden. De Brugse groep is lid van de werkgroep 17 oktober, met verschillende partners zoals Samenlevingsopbouw, *Ûze Plekke*, *Wieder*, *Integraal*, *Meersenhuis Onthaal*, *Oarm in Oarme*, *Inloophuis 't Sas*, *Sociaal Huis*,... Leden van de groep nemen actief deel aan het LOP Brugge (Lokaal Overlegplat Gelijke Onderwijskansen) en 't Scharnier (project studieondersteuning aan huis). Verder nemen ze deel aan volgende overleggroepen: Provinciaal Armoede overleg, Samenlevingsopbouw en Armoede overleg Assebroek.

De medestandersgroep in **Oostende** overlegt regelmatig met BMLIK-O, CAW Noord-West Vlaanderen, KAAP, Welzijnszorg, Welzijnschakels, De Katrol en het Sociaal Huis. De groep is lid van LETS Oostende, een lokaal uitwisselingssysteem van diensten en goederen. Twee leden zijn lid van de Algemene Vergadering en het bestuur van het Wijkgezondheidscentrum. De vertegenwoordigers waken erover dat er geen drempels zijn naar mensen in armoede toe. De groep is lid van de 17 oktober werkgroep.

Leden van de groep **Willebroek** nemen deel aan het Welzijnsoverleg georganiseerd door de gemeente. Voor het project van de leentuinen, werkt ATD Vierde Wereld Willebroek samen met de Bib, Sociale Huisvesting en de gemeente. Daarnaast nemen een medestander en militant deel aan het Netwerk Vrije Tijds participatie en de werkgroep rond kinderarmoede. Leden van de groep nemen verder deel aan het Vertelsalon, georganiseerd door CBE-Open School en Willebabbel.

door CBE-Open School en Willebabbel. De verantwoordelijke van de groep zit in de Raad van Bestuur van het Wijkgezondheidscentrum en volgt de werking hiervan op.

De groep in **Hasselt** werkt samen met vzw Vriendschap met wie ze een lokaal delen. Vzw Vriendschap is een vrijwilligersorganisatie met als voornaamste projecten Klavertjevier (sociaal restaurant) en Café Anoniem (huiskamer-project). Daarnaast onderhoudt de groep ook contacten met het gemeentebestuur. Voor het project De Papiermolen werkt de groep samen met de Wetswinkel. Het present zijn bij Hasseltse daklozen zorgt voor de nodige verontwaardiging rond beleidsmaatregelen bij de groep. Een lid van de groep is ook actief bij daklozenwerking Trawanten. Zij ijveren voor den goede opvang van daklozen in Hasselt. De ATD-groep en Trawanten werkten in 2017 meer samen.

Een stafmedewerker en een militant van de groep **Brussel** nemen deel aan de maandelijkse vergaderingen van het Straatdodencollectief en de voorbereiding van de jaarlijkse herdenkingsceremonie. In 2017 vond de ceremonie plaats op 3 mei. Voor 17 oktober werkt de groep actief mee aan het Brussels Platform Armoede. We werkten mee aan de organisatie van de mars "WAT VERBORGEN IS ZICHTBAAR MAKEN"? Het initiatief voor deze actie kwam van Fédération des Services Sociaux. Vele andere diensten en organisaties sloten zich aan bij dit initiatief, o.a. Belgian Homeless Cup, Brussels Platform Armoede, Bruxelles Accueil Porte Ouverte, Che Cirque, Chez nous/Bij Ons, De Schakel, DoucheFLUX, Espace P, La Porte Verte – Snijboontje, La Strada, Le Forum, Médecins du Monde, Vrienden van het Huizeke,... Bedoeling van de mars was om de problematiek van de mensen zonder papieren, daklozen en mensen zonder werk aan te kaarten.

Met de Vrolijke Kring heeft de groep in **Ronse** overleg rond gezinnen die nog niet bereikt worden. Ook bespreken ze problemen die zich voor mensen in armoede in Ronse voordoen en hoe hierin verbetering te brengen. De groep neemt actief deel aan de werkgroep 17 oktober

en de stedelijke werkgroep kansarmoede-overleg. Na 17 oktober besprak de groep ook de beleidsaanbevelingen voor de gemeenteraadsverkiezingen en werkte mee aan het lokale project "Ieders stem telt".

Verschillende leden van ATD Vierde Wereld in West-Vlaanderen nemen deel aan het Provinciaal armoedeoverleg West-Vlaanderen, alsook aan de jaarlijkse Trefdag.

Bovenlokaal

ATD Vierde Wereld Vlaanderen plant twee keer per jaar een overleg met Welzijnsschakels. We zijn lid van de Algemene Vergadering van het Netwerk tegen Armoede en nemen deel aan forumdagen en overlegmomenten. We zijn lid van de Algemene Vergadering van Welzijnszorg.

Een stafmedewerker neemt samen met een militant uit Oostende die dakloos is, deel aan de bijeenkomsten rond dakloosheid en het referentieadres bij het Netwerk tegen Armoede.

ATD Vierde Wereld België is één van de vijf door de staatssecretaris van armoedebestrijding aangestelde vertegenwoordigers van verenigingen waar armen het woord nemen die deelnemen aan de begeleidingscommissie van het Interfederaal steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Deze commissie volgt de werkzaamheden van het Steunpunt op, waaronder het tweejaarlijks verslag. We ondersteunen mensen in armoede om deel te nemen aan de bijeenkomsten om het tweejaarlijks rapport van het Steunpunt tegen Armoede te schrijven. In 2017 werd tijdens deze bijeenkomsten gewerkt rond het thema burgerschap met een focus op huisvesting.

ATD Vierde Wereld is lid van de stuurgroep van het Collectief van Verenigingen Partners van het Algemeen Verslag over de Armoede. Andere leden zijn Front Commun des SDF, Le Pivot, Centrum Kauwenberg, Daklozen Aktie Komitee, Luttes Solidarités Travail (LST).

Werkgroep politieke vertegenwoordiging

De nationale werkgroep politieke vertegenwoordiging laat de stem van de armsten horen op het publieke forum. Deze werkgroep bestaat uit 10 leden, voor Vlaanderen zijn dit 3 medestanders en één militant. De groep komt 1 keer per maand samen.

De werkgroep wil de vinger op de pols houden om te weten welke onderwerpen de leden van de Beweging beroeren en welke type acties er moeten gevoerd worden. Bij iedere bijeenkomst is er een moment waar ieder lid kort een actualiteitsonderwerp kan aanbrengen, komend uit de volksuniversiteit, nationaal team, de media, ... Een of twee andere onderwerpen worden dan diepgaander besproken.

De werkgroep bleef zich in 2017 focussen op de wet "tot wijziging van de wetgeving voor wat betreft de rechten en de plichten van de pleegouders". ATD Vierde Wereld tekende (samen met het Netwerk Tegen Armoede, Le Forum Bruxelles contre les inégalités, le Réseau Wallon de Lutte contre la Pauvreté, le Réseau Belge de Lutte contre la Pauvreté en le mouvement Luttes Solidarités Travail) beroep aan tegen de wet van 19 maart 2017 betreffende het statuut van pleegouders (november 2017).

Internationaal

Op internationaal vlak werkt ATD Vierde Wereld Vlaanderen samen met haar zusterbewegingen in binnen- en buitenland. Voor de straatbibliotheek in Sint-Gillis werken we samen met ATD Quart Monde Wallonie-Bruxelles. Enkele mensen zijn verantwoordelijk voor de overkoepelende werking binnen Europa. Ze organiseren minstens 1 keer per jaar overleg voor de nationale teams van de verschillende landen en voor de regionale teams van de Volks-universiteit. Onze Djynamowerking staat in contact met de Europese Djynamowerking.

1.9. OD: Door de methodiek "Kruising van Kennis" reiken we concrete handvatten aan voor volwaardige participatie van mensen in armoede.

Criteria: Werken aan maatschappelijke emancipatie. Werken aan de verandering van maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

Een vorming Kruising van Kennis biedt mensen in armoede de kans om te groeien in dialoog: ze verruimen hun kennis en confronteren die met de kennis van beleidsmakers, medestanders, academici,... De ervaringskennis van mensen in armoede krijgt binnen deze methode een volwaardige plaats. Op die manier kunnen mensen in armoede meewerken aan oplossingen voor maatschappelijke problemen. Ook de andere deelnemers verruimen hun kennis met de kennis van mensen in armoede. Ze ontdekken voorwaarden om participatie van mensen in armoede te waarborgen. Alle deelnemers leren elkaars logica kennen en beter begrijpen. Tijdens een proces van kruising van kennis wordt er gewerkt rond een bepaalde thematiek en hebben we steeds een concrete doelstelling voor ogen, een doelstelling waarvan de deelnemers op de hoogte zijn, waar ze achter staan en die bijdraagt tot de strijd tegen de armoede.

We wilden in 2017 een vorming "Kruising van Kennis" inrichten voor leden van Welzijnsschakels. We streven ernaar dat minstens 4 mensen in armoede aan deze vorming deelnemen. Aan de tweedaagse vorming op 24 en 25 juni namen 19 deelnemers deel: 10 vanuit Welzijnsschakels (mensen zonder armoede-ervaring). De vorming werd begeleid door een stafmedewerker en 2 vrijwilligers. Een groep bestaande uit 6 mensen in armoede gaf mee de vorming. De doelstelling van de vorming was: beter samenwerken op gelijkwaardige basis binnen Welzijnsschakels zodat mensen in armoede hun plaats vinden in de werking van de groep.

De eerste dag stonden we stil bij "communicatie". Dit gebeurde door in peer-groups volgende begrippen te definiëren: gelijkheid en vertrouwen. De deelnemers ervoeren dat het niet evident is om elkaar te begrijpen omdat men begrippen anders invult. Scholingsgraad (al of niet abstract denken) en ervaring spelen mee hoe mensen woorden begrijpen.

Vooraf hadden deelnemers een ervaringsverslag doorgestuurd. Daarin bespraken ze heel concreet hoe het soms misloopt tussen vrijwilligers met en zonder armoede-ervaring. Op de tweede dag namen we de tijd om die situaties te analyseren.

We ronden het weekend af door samen na te gaan hoe de vrijwilligers van Welzijnsschakels in hun groep anders kunnen werken:

- De vrijwilligers stelden vast dat binnen hun beslissingsorganen mensen zonder armoede-ervaring gemakkelijker het woord nemen en dat

mensen in armoede soms te weinig aan het woord komen.

=> Methoden inzetten om mensen in armoede meer aan het woord te laten.

- De participatie vergroot in kleinere groepjes, maar het onderscheid tussen mensen met en zonder armoede-ervaring blijft spelen.

=> Kiezen om vooraf beslissingen meer in peergroups voor te bereiden.

- Inzichten doorgeven aan anderen van Welzijnsschakels, nl. belang van taal, begrippenkader en de verschillen/gelijkenissen tussen leefwerelden; nl. bewustwording dat vrijwilligers soms zaken aanbrengen, ervan overtuigd dat de anderen het begrepen hebben, terwijl dat niet zo is.

=>Methoden inzetten om begrippen juist te definiëren.

=>Meer werken met verhalen en concrete voorbeelden.

SD 2: Mensenrechtenvisie: de brede publieke opinie mobiliseren voor de uitroeiing van grote armoede

2.1. OD: Een stuurgroep bestaande uit onderzoekers, mensen met armoede-ervaring, een journalist en een externe partner werkt de campagne Waarheid of Fabel uit.

Criteria: Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

In de periode 2016-2020 zet ATD Vierde Wereld een campagne op waarbij we burgers over een aantal misvattingen en vooroordelen over armoede aanspreken: "Waarheid of fabel?" We willen op een wetenschappelijk onderbouwde manier deze vooroordelen en misvattingen ontkrachten. Ons doel is mensen bewust maken van wat er allemaal achter deze fabels schuilt en zo een positiever en correcter beeld te geven van mensen in armoede.

In 2017 wilden we een stuurgroep voor de campagne bijeenbrengen met minstens 4 mensen in armoede. De stuurgroep bestaat uit: 7 mensen in armoede (van wie 1 ervaringsdeskundige van Welzijnsschakels), een journalist, drie onderzoekers (KULeuven, UGent en UAntwerpen), 3 medestanders en 2 deelnemers van partnerorganisatie Welzijnsschakels. De stuurgroep kwam in 2017 9 keer samen om de campagne verder uit te bouwen.

2.2. OD: Met de ervaringskennis en wetenschappelijke kennis weerleggen we vooroordelen.

De onderzoekers uit de stuurgroep organiseerden begin 2017 een bijeenkomst van IGOA (Interuniversitaire groep onderzoek en armoede). De campagne werd voorgesteld en er werd gevraagd welke onderzoekers willen deelnemen aan de campagne. Op basis van de wetenschappelijke input van de onderzoekers en diepte-interviews met mensen in armoede weerlegden we meer dan 50 vooroordelen.

2.3. OD: Met de verzamelde kennis werken we aan een publicatie.

We wilden in het najaar starten met het schrijven van een publicatie. Na overleg met Decenniumdoelen werd beslist om dit uit te stellen naar 2018. We contacteerden wel al enkele uitgevers.

2.4. We nemen deel aan de internationale campagne "Stop armoede - Samen voor waardigheid."

Criteria: Werken aan maatschappelijke structuren.

In 2017 vierden we de 30e Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede, het 60-jarig bestaan van ATD Vierde Wereld en het 100ste geboortjaar van onze stichter. Vanuit Vlaanderen ondersteunden we de internationale campagne om wereldwijd mensen op te roepen om zich in te zetten tegen armoede. De campagne werd in België gelanceerd op 18 februari op het Brusselse Beursplein. We stapten actief naar voorbijgangers en informeerden hen over armoede. We eindigden ons jaar vol activiteiten op ons groot evenement 'Verzet uit onverwachte hoek?!' op 17 oktober in Brussel (zie p.41).

De campagne werd ook gevoerd via de sociale media, via video's, foto's, memes,... op onze facebookpagina en website.

We ondersteunden lokale groepen om een campagnemoment in hun eigen regio te organiseren en ontwikkelden hiervoor animatiemateriaal. We waren aanwezig op het Wereldfeest te Leuven, Etinge in 't ges in Oudenaarde en op Feest in 't park en Manifiësta in Oostende. We schreven ons ook in voor het wereldfeest in Brugge, maar kregen geen plaats toegewezen. In Avelgem waren we eenmalig aanwezig op de markt. In totaal ondertekenden 605 mensen de oproep in Vlaanderen, veel meer dan de 250 die we gehoopt hadden!

Internationale campagne 2017: Stop Armoede - Samen voor waardigheid

De internationale campagne startte op 12 februari 2017, op de honderdste verjaardag van de geboorte van Joseph Wresinski. In België werd de campagne gelanceerd op zaterdag 18 februari, met muziek en een feestelijke infostand in de autovrije wandelstraat aan de Beurs in Brussel. We organiseerden een jaar lang publieke evenementen om onze boodschap uit te dragen: armoede kan pas verdwijnen als we samenwerken.

De oproep tot inzet - De oproep tot inzet vormde het hart van deze campagne. Internationaal hebben meer dan 6.000 personen online de oproep ondertekend. Maar ook Lieve Blancquaert, Slongs Dievanongs, Herr Seele, Francesca Vanthielen en Michael Van Peel tekenden in. Allemaal plaatsten zij hun handtekening naast deze van mensen in armoede en medestanders. Meer dan 15.000 personen wereldwijd drukten op evenementen hun wens uit in contact te blijven met ATD Vierde Wereld. Dit succes opent perspectieven op samenwerking.

1001 verhalen van samenwerking en verandering - ATD Vierde Wereld internationaal publiceerde een selectie van 150 verhalen, zowel online als gedrukt, in het Engels, Frans en Spaans. Vijf verhalen zijn naar het Nederlands vertaald. Deze ware verhalen werden voorgelezen tijdens verschillende bijeenkomsten en evenementen van de campagne. Ze tonen dat armoede geen noodlot is, dat armoede vernietigd kan worden. We ondersteunden een deelnemer met armoede-ervaring om zijn verhaal op te schrijven. Hij kwam naar 3 nationale bijeenkomsten. Zijn verhaal werd in het Frans vertaald. De groep Oostende leverde met hun leden verschillende bijdragen.

Concerten en zang - Muziek speelde een belangrijke rol in deze campagne. In het verlengde van de campagne '100.000 stemmen voor de stemlozen', die de eerste Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede op 17 oktober 1987 kleurde, bracht ATD Vierde Wereld in 2017 een boekje met verzetsliederen uit, uitgekozen door mensen in armoede wereldwijd. Meer dan 25000 exemplaren werden gedrukt en een nieuwe uitgave is op komst. Meer dan 100 grote concerten vonden plaats in Frankrijk, België, Ierland, Guatemala, Canada, de Centraal Afrikaanse Republiek, Groot-Brittannië, Verenigde Staten, Zwitserland, Luxemburg, en ontelbare kleine concertjes op andere plaatsen. In Oostende werd op 15 oktober een korenevenement georganiseerd. 5 Oostendse koren zongen samen voor waardigheid.

De oproep om ons te verenigen om extreme armoede te stoppen is krachtig en actueel gebleken. Een mooi bewijs is de bijzondere ondersteuning van meer dan twintig internationale burgerorganisaties zoals de Internationale Vakbondskonfederatie, Social Watch, het Europees Netwerk tegen de Armoede, Franciscans International.... Samen gaan we verder met de opbouw van de wereld, een wereld zonder armoede.

2.5. OD: In ons tijdschrift, op onze website en in interne en externe publicaties stellen we de leefsituaties en inspanningen van de armsten centraal.

Criteria: Armen het woord geven. Dialoog en vorming. Werken aan maatschappelijke structuren.

In 2017 wilden we minimum 7000 abonnees bereiken met ons ledenblad dat 4x per jaar verschijnt. Met onze vernieuwde website wilden we 37000 bezoekers aantrekken en via Facebook 100 volgers. Verder planden we om in elke provincie minimum 4 info- of vormingsactiviteiten voor externen te organiseren.

Het Multi-mediateam kwam in 2017 5 keer samen om het tijdschrift, de website en andere communicatiemiddelen op elkaar af te stemmen. Ons tijdschrift, het Vierde Wereldblad, verscheen 4 keer met een oplage van 7050 exemplaren (7000 abonnees). Het blad wordt verstuurd naar leden, sympathisanten, donateurs, beleidsmakers en organisaties uit het middenveld. In ons tijdschrift staat een vast artikel rond de leefsituaties van mensen in armoede. We besteden aandacht aan het feit dat mensen in armoede zich zelf actief verzetten tegen armoede. De volgende onderwerpen kwamen aan bod in 2017:

Maart: **Liever een loon**, over het streven naar een waardig inkomen.

Juni: **De hand ophouden**, over bedelen als laatste redmiddel.

September: **Dromen van een mooie toekomst**, over de hoop van jonge mensen in armoede op een mooie toekomst met een leuke baan en een eigen plek om te leven.

December: **Jongensdroom**, over de minderwaardigheidsgevoelens van mensen in armoede.

Vanuit de inhoud van de volksuniversiteiten rond wonen op 7 oktober en 9 december, schreven we een artikel voor het breed publiek. Het artikel "De moeizame zoektocht naar een woning" verscheen op 3 januari 2018 in De Standaard.

Op de website en op de Facebookpagina "Volksuniversiteit ATD Vierde Wereld Vlaanderen" plaatsten we telkens het verslag van de volksuniversiteit.

De website ATD Vierde Wereld België werd in 2017 volledig vernieuwd. Via de nieuwe, aantrekkelijke lay-out krikten we ons bezoekersaantal op tot boven de verwachte 37000 bezoekers!

De Facebookpagina van onze werking heeft 218 volgers. De Facebookpagina van de volksuniversiteit heeft 102 volgers.

Onze nieuwe, aantrekkelijke website

Overzicht externe publicaties 2017

02-11-2017 in Kerk en Leven Mariakerke Oostende: **Koren verenigen hun stemmen voor waardigheid - 60 jaar ATD Vierde Wereldbeweging gaat niet onopgemerkt voorbij**
Over korenevenement n.a.l.v. campagne Stop Armoede

18-10-2017 in Kerk en Leven Turnhout: **17 oktober: Een fakkeltocht tegen armoede**
Artikel rond de activiteiten in Turnhout voor 17/10

18-10-2017 in Kerk en Leven: **Geen kruimels, maar rechten**
Artikel rond 100 jaar Père Joseph

17-10-2017 in Kerknet: **30ste Werelddag verzet tegen armoede ~ Wresinski's bezieling**
Het leven van Wresinski in een hedendaagse clip van 5 minuten door een youtuber en video-activist anno 2017. Met een didactische PP over Wresinski voor leerlingen.

16-10-2017 in Metro: **Dinsdag 30ste werelddag van verzet tegen armoede**
Artikel over de 30ste werelddag van verzet tegen armoede en vermelding van 'verzet uit onverwachte hoek'

okt 2017 in Okra magazine: **Arme gepensioneerde**
Artikel over armoede en 17 oktober

okt 2017 in Diaconie Brugge: **Actie 17 oktober in Oostende**
Over de acties rond 17 oktober in Oostende

okt 2017 in Diaconie Brugge: **Werelddag van verzet tegen extreme armoede**
Aankondiging evenementen rond 17 oktober in Brugge en Oostende

29-09-2017 in Visie: **Etinge in't ges bracht euforie in 't park**
Verslag Etinge in't ges in Oudenaarde

22-09-2017 in het Nieuwsblad: **Bewoners houden picknick voor meer solidariteit**
Verslag Etinge in't ges in Oudenaarde

13-09-2017 in Kerk en Leven Mariakerke Oostende: **Korenconcert op zondag 15 oktober 2017**
Aankondiging korenevenement op 15 oktober i.k.v. campagne Stop Armoede

01-09-2017 in Contactblad Gemeenschappelijk Daklozenfront: **17 oktober: internationale dag van verzet tegen armoede: Brussel, 18-22u**

Aankondiging van het evenement in Brussel op 17 oktober

30-08-2017 in Kerk en Leven Mariakerke Oostende: **Zaterdag 2 september Feest in den Hof**

Kort artikel over Feest in den Hof waar ATD Vierde Wereld een infostand heeft

09-08-2017 in Kerk en Leven Mariakerke Oostende: **Joining our voices'- Koren zingen samen voor waardigheid in een wereld zonder armoede**

Aankondiging korenevenement op 15 oktober i.k.v. campagne Stop Armoede

09-08-2017 in Tertio: **Lege handen en een open geest**

Interview met Guy Malfait en Vanessa Joos over het vrijwillariat

07-08-2017 in het Laatste Nieuws: **Statiegeldschuimen: illegaal maar steeds vaker laatste strohalm**

Kort artikel over statiegeldschuimen

12-07-2017 in Tertio: **Joseph Wresinski blijft inspiratiebron**

Interview met Marijke Decuypere

juli-sept 2017 in Nieuwsbrief evangelie levensnabij: **Het geheim van ATD Vierde Wereld is...**

Artikel naar aanleiding van het jubileumjaar met Katia Mercelis en Mieke Digeon

juni 2017 in Collationes: **Pastorale zorg voor de armen: de wijsheid van Père Joseph Wresinski**

Thierry Monfils, S.J. en medestander, toont aan hoe Wresinski iedereen aanmoedigde om voorrang te geven aan de armen, zowel in de maatschappij als in de Kerk.

31-05-2017 in Kerk en Leven Mariakerke Oostende: **Open leesavond ATD Vierde Wereld-kust op 8 juni**

Aankondiging open leesavond

17-05-2017 Kerk en Leven Mariakerke Oostende: **Maak kennis met ATD**

Aankondiging open medestandersvergadering naar aanleiding van 20 jaar ATD Kust

01-05-2017 Infobrief Diaconie Brugge: **Heb je interesse in "armoede en armoedebestrijding"?**

Info over de open medestandersvergadering in Oostende

01-04-2017 in Kerk en Leven Mariakerke Oostende: **Komterbie**

Aankondiging Komterbie

31-03-2017 in De Wereld Morgen: **Voorkomt basisinkomen armoedeval?**

Over het basisinkomen en de Volksuniversiteit rond dit thema in 2016

10-03-2017 in Infobrief Diaconie Brugge: **Onderteken de oproep: "Stop Armoede"**

Oproep om de oproep ikv campagne 2017 te ondertekenen

02-03-2017 in De Wereld Morgen: **Gedwongen ticket voor een heenreis zonder terugweg**

Artikel van Georges de Kerchove, lid van het nationaal team van ATD Vierde Wereld over het wetsvoorstel 0697/009 statuut pleegzorgers

01-03-2017 in Kerk en Leven: **Maak kennis met ATD**

Aankondiging open medestandersvergadering naar aanleiding van 20 jaar ATD Kust

20-02-2017 in Kerknet: **ATD vierde wereld viert jubileum met actie 'Stop armoede'**

Kort artikel over de lancering van de campagne STOP Armoede-Samen voor waardigheid op 18 februari op het Beursplein in Brussel

20-02-2017 in HLN Brussel: **ATD Vierde Wereld lanceert nieuwe campagne tegen armoede**

Kort artikel over de lancering van de campagne STOP Armoede-Samen voor waardigheid op 18 februari op het Beursplein in Brussel

20-02-2017 in Knack Weekend: **Koningin Mathilde hoort verhalen over armoede**

Over het bezoek van koningin Mathilde op 2 februari aan het Vierde Wereldhuis.

19-02-2017 in De Zondag: **Actie 60 jaar 'ATD Vierde Wereld'**

Kort artikel over de lancering van de campagne STOP Armoede-Samen voor waardigheid op 18 februari op het Beursplein in Brussel

11-01-2017 in Publinieuws: **Groene Pluim voor de Leentuinvrienden**

Het project De leentuinvrienden krijgt van Groen Willebroek de Groene Pluim, een aanmoedigingsprijs.

20-02- 2017 in 2830 Magazine: **Jan Ruet, Willebroekenaar in de kijker**

Portret van Jan Ruet, actief lid van ATD Vierde Wereld en de Leentuinvrienden

Overzicht externe vormingen en leesavonden

Datum en locatie: 21/12/2017 -Brugge
Organisatie: ATD Vierde Wereld Brugge i.s.m. Zusters van Maria Pittem
Onderwerp: info over père Joseph en de vierde wereldbeweging
Deelnemers: 30

Datum en locatie: 12/12/2017 -Gent
Organisatie: ATD Vierde Wereld Vlaanderen i.s.m. Clemenspoort
Onderwerp: Poortgesprek: voorstelling ATD Vierde Wereld
Deelnemers: 25 (2 in armoede)

Datum en locatie: 27-28/11/2017 - Brussel
Organisatie: ATD Vierde Wereld Vlaanderen i.s.m. CAW Noord Brussel
Onderwerp: vorming aan 2ejaars studenten maatschappelijk werk
Deelnemers: 25 (2 in armoede)

Datum en locatie: 16/10/2017 - Leuven
Organisatie: ATD Vierde Wereld Leuven
Onderwerp: Thema-avond rond toegankelijke gezondheidszorg met een focus op preventie
Deelnemers: +/- 30

Datum en locatie: 30/09/2017 - Gent
Organisatie: ATD Vierde Wereld Vlaanderen i.s.m. Clemenspoort
Onderwerp: infostand. De infostand was een samenwerking met De Ark Gent, een gemeenschap van mensen met en zonder beperking.
Deelnemers: +/- 1200 bezoekers

Datum en locatie: 23/09/2017 - Assebroek
Organisatie: ATD Vierde Wereld Brugge i.s.m. Okra
Onderwerp: voorstelling Joseph Wresinski en ATD Vierde Wereld
Deelnemers: 200 (20 in armoede)

Datum en locatie: 21/09/2017 - Oudenaarde
Organisatie: ATD Vierde Wereld Vlaanderen i.s.m. Oké Soiree en Cultuurraad
Onderwerp: filmvertoning Joseph de rebel
Deelnemers: niet geregistreerd

Datum en locatie: 16-17/09/2017 - Bredene
Organisatie: ATD Vierde Wereld Kust i.s.m. Manifiësta
Onderwerp: infostand
Deelnemers: niet geregistreerd

Datum en locatie: 02/09/2017 - Oostende
Organisatie: ATD Vierde Wereld Kust i.s.m. Feest in den hof
Onderwerp: infostand
Deelnemers: niet geregistreerd

Datum en locatie: 24-25/06/2017 - Drongen
Organisatie: ATD Vierde Wereld Vlaanderen i.s.m. Welzijnsschakels
Onderwerp: Kruising van Kennis met vrijwilligers van Welzijnsschakels
Deelnemers: 19 (van wie 6 in armoede)

Datum en locatie: 12/06/2017 - Lokeren
Organisatie: ATD Vierde Wereld Vlaanderen i.s.m. Middelbare School De Karwij
Onderwerp: Voorstelling ATD Vierde Wereld
Deelnemers: niet geregistreerd

Datum en locatie: 08/06/2017 - Oostende
Organisatie: ATD Vierde Wereld Kust
Onderwerp: Open leesavond
Deelnemers: 17 (van wie 7 in armoede)

Datum en locatie: 04/05/2017 - Brussel
Organisatie: ATD Vierde Wereld i.s.m. Meertalig Atheneum Woluwe
Onderwerp: inleefspel armoede en uitleg over Djynamowerking en campagne Stop Armoede
Deelnemers: niet geregistreerd

Datum en locatie: 25/04/2017 - Oostende
Organisatie: ATD Vierde Wereld Kust i.s.m. De Katrol
Onderwerp: armoede aan de hand van ganzenbordspel van de Vierde Wereld
Deelnemers: 8

Datum en locatie: 08/03/2017 - Oostende
Organisatie: Welzijnsbeurs CAW i.s.m. ATD Vierde Wereld Kust
Onderwerp: Infostand

Datum en locatie: 24/02/2017 - Aalter
Organisatie: ATD Vlaanderen i.s.m. LETS Aalter
Onderwerp: voorstelling ATD Vierde Wereld
Deelnemers: niet geregistreerd

SD 3: Verder uitbouwen van een ledenbeweging die deelneemt aan een brede nationale en internationale stroming van inzet en verzet tegen grote armoede

3.1. OD: ATD organiseert ontmoetingen, ondersteuning, dialoog en vorming die haar leden helpt hun inzet tegen armoede vorm te geven en vol te houden.

Criteria: Armen verenigen zich. Werken aan maatschappelijke emancipatie. Dialoog en vorming.

Het opkomen voor mensen in armoede vraagt ondersteuning. Medestanders en militanten vinden kracht en steun bij anderen met hetzelfde engagement.

We planden dat lokale groepen in 2017 minimaal 8 keer zouden samenkomen in minimaal 4 provincies. De lokale groepen in Oostende, Willebroek, Hasselt, Brugge en Leuven kwamen 1 keer per maand samen. In Ronse, Brussel en Turnhout kwamen de groepen telkens samen ter voorbereiding van de Volksuniversiteit.

We voorzagen ook in 2017 ondersteuning voor de groepen vanuit het secretariaat. De groepen konden hun vragen doorgeven die werden besproken op het Vlaams Overleg (2 keer per maand). Het secretariaat verspreidt

maandelijks een nieuwsbrief met informatie. Verder planden we om interne vormings- en ontmoetingsmomenten te organiseren voor actieve leden. Naast de volksuniversiteiten wilden we nog 2 interne vormingsmomenten voor onze leden organiseren waaraan minstens 6 mensen in armoede deelnamen. Een eerste interne vorming was de ledendag op 29 april. We boden verschillende workshops aan waaruit onze leden konden kiezen: lay-outen met Scribus, sociale media, sensibiliseren maatschappij en als militant een groep begeleiden. We sloten af met workshops massage en zang. 25 mensen namen deel, van wie 7 in armoede. Op een tweede ledendag op 11 november vertelden twee volontairs over hun engagement in de Filipijnen. Er waren 15 deelnemers van wie 6 mensen in armoede. Net zoals de voorbije jaren startten we het nieuwe werkjaar met een startdag in september. Vanuit Vlaanderen namen 18 mensen deel, van wie 8 in armoede. Na het uitwisselen van nieuws konden de deelnemers in de namiddag kiezen uit workshops rond vernieuwing; hoe sensibiliseren en hoe de media te woord staan met als afsluiters yoga of zingen.

Overzicht interne informatie- of vormingsactiviteiten

Datum en locatie: 09/12/2017 - Antwerpen

Organisator: ATD Vierde Wereld Vlaanderen

Onderwerp: Volksuniversiteit: Een goede woning vinden

Deelnemers: 38 (20 mensen in armoede)

Datum en locatie: 11/11/2017 - Brussel

Organisator: ATD Vierde Wereld Vlaanderen

Onderwerp: ledendag: volontairs Guy en Vanessa vertellen over hun tijd in de Filipijnen

Deelnemers: 15 (6 mensen in armoede)

Datum en locatie: 10/10/2017 - Willebroek
Organisator: ATD Vierde Wereld Willebroek i.s.m. Open School
Onderwerp: voorstelling Open School
Deelnemers: 14 (11 mensen in armoede)

Datum en locatie: 07/10/2017 - Gent
Organisator: ATD Vierde Wereld Vlaanderen
Onderwerp: Volksuniversiteit: Een goede woning vinden
Deelnemers: 39 (19 mensen in armoede)

Datum en locatie: 16/09/2017 - Brussel
Organisator: ATD Vierde Wereld Vlaanderen i.s.m. ATD Vierde Wereld België
Onderwerp: Startdag
Deelnemers: 18 (8 in armoede)

Datum en locatie: 05/08/2017 - Brussel
Organisator: ATD Vierde Wereld Willebroek
Onderwerp: uitstap naar de musea Sashuis en Rupelklei
Deelnemers: 20 (15 mensen in armoede)

Datum en locatie: 24/07/2017 - Brussel
Organisator: ATD Vierde Wereld Vlaanderen
Onderwerp: uitstap naar het museum van de Europese geschiedenis
Deelnemers: 26 (20 mensen in armoede)

Datum en locatie: 27/06/2017 - Oostende
Organisator: ATD Vierde Wereld Vlaanderen i.s.m. ATD Vierde Wereld Kust
Onderwerp: schrijfworkshop 1001 verhalen i.k.v. campagne Stop Armoede
Deelnemers: 10 (6 mensen in armoede)

Datum en locatie: 29/04/2017 - Brussel
Organisator: ATD Vierde Wereld Vlaanderen
Onderwerp: ledendag met verschillende workshops: lay-outen met scribus; hoe een groep begeleiden; sociale media; campagne stop armoede; zingen en massage
Deelnemers: 25 (7 mensen in armoede)

Datum en locatie: 01/04/2017 - Gent
Organisator: ATD Vierde Wereld Vlaanderen
Onderwerp: Volksuniversiteit - hebben we samen genoeg om te kunnen leven?
Deelnemers: 55 (39 mensen in armoede)

Datum en locatie: 21/03/2017 - Brugge
Organisator: Brugge Dialoogstad
Onderwerp: avond rond sociale huisvesting
Deelnemers: 40 (25 mensen in armoede)

Datum en locatie: 11/02/2017 - Oostende en Antwerpen
Organisator: ATD Vierde Wereld Vlaanderen
Onderwerp: Volksuniversiteit - een waardig inkomen: sociale rechten
Deelnemers: 76 (48 mensen in armoede)

Ledendag op 29 april

Ledendag op 11 november

Startdag op 16 september - yogasessie

3.2. OD: ATD Vierde Wereld maakt de deelname mogelijk van actieve leden en partners aan ontmoetingen, vormingen, planning en campagnes die de internationale beweging federaal, Europees of wereldwijd organiseert.

Criteria: Armen verenigen zich. Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke emancipatie. Dialoog en vorming.

ATD Vierde Wereld Vlaanderen is lid van de internationale NGO ATD Vierde Wereld. ATD Vierde Wereld is wereldwijd aanwezig in 30 landen en is erkend bij de Verenigde Naties, de Raad van Europa en de Europese Unie. Internationale ontmoetingen plaatsen het persoonlijk engagement in een groter geheel en betekenen voor leden een extra motivatie. De deelname aan internationale ontmoetingen wordt goed voorbereid waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de drempels die mensen ervaren voor zo'n reis. De deelnemers worden gekozen op basis van enkele criteria: wie werkt reeds rond dit thema, wie kan in het bijzonder bijdragen aan het thema, voor wie is het een kans om te groeien in zijn of haar dagelijkse inzet? Na elke ontmoeting is er ruimte voor evaluatie. We wilden dat minstens 6 actieve leden, van wie 3 met armoede-ervaring, in 2017 zouden deelnemen aan een internationale ontmoeting. 8 Vlaamse jongeren namen deel aan een Europees zomerkamp in Wijhe (p. 17) en een delegatie van Vlaamse leden en partnerorganisaties nam deel aan de herdenking van 17 oktober in Parijs (zie 3.8 p.42) We namen deel aan vormingsmomenten rond de volksuniversiteit.

3.3. Jongere leden bieden we de kans om Europese ontmoetingen mee te maken.

Van 10 tot 15 augustus namen 8 jongeren vanuit Vlaanderen deel aan een Europees zomerkamp in Wijhe (zie p.17). Ook twee jonge Vlaamse tolken namen deel aan het zomerkamp. Zij tolkten op formele en informele momenten tussen de jongeren uit Europa. Vier Vlaamse jongeren in armoede

trokken in de weekenden van 25-26 februari en 22-24 april naar Wijhe om het zomerkamp mee voor te bereiden.

Een jonge tolk ging mee naar de evenementen in Parijs rond 17 oktober (zie p.42) Het was gepland dat ook een tweede tolk zou meegaan, maar zij haakte op het laatste nippertje af.

3.4. OD: De campagne "Stop armoede" gebruiken we om nieuwe leden te vinden.

Criterium: Werken aan maatschappelijke structuren.

We stelden de ondertekenaars van onze oproep "Stop armoede" een concreet engagement voor en organiseerden na campagnemomenten een info-bijeenkomst. We gebruikten moderne communicatiemedia om een jonger publiek te bereiken. Tijdens infostands namen we de tijd om met mensen te spreken. Voorbijgangers ontdekten een beweging die voeding gaf aan hun engagement.

3.5. OD: We zetten het internationaal campagnemateriaal "Stop armoede" in om mensen te informeren en te sensibiliseren.

Criterium: Werken aan maatschappelijke structuren.

We plaatsen Internationaal beeldmateriaal op onze facebookpagina en website. We ondertitelden video's en memes in het Nederlands voor de verspreiding van onze campagne via Facebook en website.

3.6. OD: Inspirerende acties en inzet uit andere landen geven we door in publicaties, de website en bijeenkomsten van de vereniging.

Criteria: Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

Met het multimediateam namen we in 2017 internationaal beeld- en geschreven materiaal door. We zorgden voor vertaling en promotie ervan. In 2017 publiceerden we de volgende artikels over inspirerende acties in ons Vierde Wereldblad:

Juni: **Bergen beklimmen en idealen delen.** Over de internationale jongerenbijeenkomst in Champeaux (Frankrijk) met deelnemers uit Frankrijk, België, Zwitserland, Polen en Ierland.

September: **Armoede doet ons anders nadenken over de wereld.** Over het internationaal symposium in Cerisy-la-Salle, Normandië.

December: **-Armoede meten. Waarom. Hoe? Met wie?** Over het internationaal onderzoek dat ATD Vierde Wereld samen met Oxford University voert naar de dimensies van armoede en hoe die te meten.

-Onze klas is een orkest. Over het project waarbij leerlingen gedurende drie jaar samen muziek spelen in een school in Gardanne, Frankrijk.

De realiteit van mensen die in armoede leven in Vlaanderen geven we regelmatig door aan de internationale beweging. In functie van de internationale thema's of prioriteiten in eigen land.

We vormden medestanders-vertalers of tolken die met ons vrijwillig samenwerken. We voorzagen een gepaste woordenlijst en gaven hen feedback na de opdracht indien ze dat wensten.

Een tweemaandelijks werkgroep met 10 vrijwilligers vertaalde teksten en filmpjes van de internationale beweging voor een ruim publiek in kader van de vernieuwde interactieve website rond Joseph Wresinski: www.joseph-wresinski.org. Er zijn nu 60 webartikels op de website, in de vorm van teksten, audio's, clips en foto's. Dit materiaal is uiterst geschikt voor vorming en verdieping, voor studies en acties, op verschillende maatschappelijke domeinen,...

3.7. OD: Naar aanleiding van het 30-jarig bestaan van de werelddag van verzet tegen armoede organiseren we een nationaal evenement.

Criteria: Dialoog en vorming. Werken aan maatschappelijke structuren.

We nodigden partnerverenigingen uit om samen met ons een nationale bijeenkomst te organiseren op 17 oktober: "Verzet uit onverwachte hoek?!: Mensen in armoede en anderen weigeren armoede en kiezen voor een solidaire wereld." Er was ruimte voor interactieve standen en workshops; speeches, optredens en zang op het groot podium; een open buffet en bar. Enkele jongeren van Djynamo werkten samen met een professionele acteur om een korte voorstelling te geven. Het uitgangspunt van deze voorstelling was hun leven.

De jongeren lezen een brief voor aan Joseph Wresinski

ON VERZET UIT
LA UNE BONNE ONVERWACHTTE
LDLE HOE?!

Déclaration universelle des droits de l'homme Préambule: Considérant que la reconnaissance de la dignité inhérente à tous les membres de la famille humaine et de leurs droits égaux et inaliénables constitue le fondement de la liberté, de la justice et de la paix dans le monde. Considérant que la méconnaissance et le mépris des droits de l'homme ont entraîné des crimes de barbarie qui révoltent la conscience de l'humanité et que les membres de cette famille humaine ont subi de graves souffrances. Considérant que la reconnaissance de ces droits est le fondement de la liberté, de la justice et de la paix dans le monde. Considérant que la reconnaissance de ces droits est le fondement de la liberté, de la justice et de la paix dans le monde.

17 OCTOBRE - BRUXELLES / 17 OKTOBER - BRUSSEL

#TROPBONNEIDÉE

#ONVERWACHTVERZET

Op dinsdag 17 oktober kwamen meer dan 700 mensen samen in Theaterzaal Saint-Michel in Brussel om ideeën uit te wisselen en te genieten van enkele kleurrijke optredens.

Mensen uit alle lagen van de samenleving ontmoetten elkaar in de 2 grote zalen waar standen opgesteld waren en workshops plaatsvonden door alle partnerorganisaties. Mensen kwamen uit Brussel, maar ook vanuit Oostende, Charleroi, Luik, Ronse ...

Men kon kiezen tussen de buffetten van L'îlot, Woningen 123 Logements en Rencontre des continents; het 'rad van fortuin' van Habitat et Renovation; en de artistieke animaties van Pivot en Maître Mot. Daarnaast kon men genieten van animaties van het Netwerk tegen Armoede, De Vrolijke Kring, Centrum Kauwenberg en Samenlevingsopbouw Brussel, om maar enkele van de 30 aanwezig partners op te sommen. Er was voor ieder wat wils!

De jongeren van Djynamo Vlaanderen lezen een brief voor aan de jarige Joseph Wresinski. En voor diegenen die niet aanwezig konden zijn, zonden RCF Bruxelles en Radio Panik gedurende 2 uur rechtstreeks uit van op het evenement.

De avond begon met een tiental getuigenissen van mensen die armoede zelf ervaren hebben en van mensen die het opnemen voor mensen die leven in armoede. Deze getuigenissen werden beëindigd door het lied uit Bangui "Zo kwe zo" (Ieder mens is een mens). Het lied werd ingezet door een koor aanwezig in de zaal en na een tijdje viel de rest van het publiek in. De show werd sterk verder gezet met het theater van de moedige jongeren van Luttes Solidarités Travail en vervolgens steeg de temperatuur in de zaal aanzienlijk met de explosieve raps van Betonne Jeugd. GRANDGEORGE kreeg enkele leden van het publiek al dansend op hun stoelen en sloot de avond af met zijn beklijvende liedjes.

3.8. OD: Een delegatie van Vlaamse leden en partnerorganisaties neemt deel aan de herdenking te Parijs.

We werkten samen met het Netwerk tegen Armoede om naast eigen leden ook andere mensen in armoede de mogelijkheid te bieden om naar de herdenking van 17 oktober in Parijs te gaan. Twee mensen in armoede uit Leuven, een stafmedewerker van het Netwerk tegen Armoede en onze stafmedewerker trokken voor twee dagen naar Parijs. Ze namen deel aan de herdenkingsevenementen in Parijs en bezochten het internationaal centrum van ATD Vierde Wereld in Méry-sur-Oise.

3.9. OD: Op 17 oktober organiseert ATD Vierde Wereld zelf of samen met anderen jaarlijks evenementen in verschillende Vlaamse provincies.

3.10 OD: Via de internationale website maakte ATD Vierde Wereld de acties in het kader van 17 oktober, Werelddag van verzet tegen armoede bekend. (<http://overcomingpoverty.org>)

Criteria: Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

De viering van de 30ste verjaardag van de internationale beweging ATD Vierde Wereld op 17 oktober 1987 in Parijs, met de deelname van 100.000 mensen –waaronder velen uit Vlaanderen- ligt aan de basis van de Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede. ATD Vierde Wereld is op tientallen plaatsen in Vlaanderen (mede-)organisator van de Werelddag van Verzet tegen grote armoede en roept jaarlijks beleidsmakers en burgers op voor inzet.

We planden voor 2017 op minstens 5 plaatsen en in 4 verschillende provincies een actie in het kader van 17 oktober, waaraan ATD Vierde Wereld meewerkt. Minimum 3 leden bezoeken de viering in een andere regio of stad in Vlaanderen. In eerste instantie wordt gekeken om samen te werken met Samenlevingsopbouw, Welzijnsschakels of andere

verenigingen waar armen het woord nemen. Hierbij stellen de leden de waardigheid, deelname, getuigenissen en betrokkenheid van mensen lokaal en wereldwijd in grote armoede centraal.

Brugge - ATD Vierde Wereld Brugge neemt deel aan de lokale werkgroep 17 oktober. In deze werkgroep zitten verschillende verenigingen, waaronder de Brugse verenigingen waar armen het woord nemen, Welzijnsschakels en Samenlevingsopbouw. Het thema dit jaar was "Goed wonen is een basisrecht.". De evenementen gingen door op zaterdag 14 oktober in het stadhuis: een panelgesprek, hulde aan de slachtoffers van armoede en uitsluiting, gevolgd door een receptie. Tijdens de wekelijkse marktdag op zaterdag organiseerde de werkgroep een sensibiliserende actie.

Brussel - ATD Vierde Wereld nam deel aan de bijeenkomsten van het Brussels Platform Armoede, dat de evenementen rond 17/10 organiseert. Op dinsdag 17 oktober werd een bijeenkomst georganiseerd aan de gedenksteen ter ere van de slachtoffers van extreme armoede bij het Europees Parlement: getuigenissen in Europese context. We werkten mee aan de organisatie van de mars "WAT VERBORGEN IS ZICHTBAAR MAKEN"? (zie p. 25)

Leuven - Op maandag 16 oktober organiseerde de groep een interactieve avond rond het thema toegankelijke gezondheidszorg met getuigenissen uit binnen- en buitenland. De andere activiteiten werden georganiseerd door het Leuvens Collectief tegen Armoede, dat getrokken wordt door een lid van de medestandersgroep.

Ronse - ATD Ronse is lid van de stedelijke werkgroep 17 oktober. Op woensdag 18 oktober werden verschillende activiteiten georganiseerd in het Bruulpark: openingsspel met de lagere scholen; Tai Chi; eet, zing en drink mee op ieders gezondheid; interactief spelmoment; getuigenis; opening Rap-op-stap-kantoor.

De groep van Brugge spreekt marktbezoekers aan over het recht op gezondheid

6 koren kwamen samen in Oostende en zongen voor waardigheid

Hasselt: wake en getuigenissen in het Volkstehuis

De Oudenaardisten maakten een picknickdeken XXXL waar plaats was voor iedereen op 'etinge in't ges'

Wandeling langs verschillende lokale organisaties tijdens 'Wel(le)zijn Willebroek'

30.000 mensen verzamelden in Parijs waaronder een delegatie vanuit België

Oostende - ATD Kust maakt deel uit van de stedelijke werkgroep 17 oktober. Op zondag 15 oktober brachten Oostendse koren liederen uit de internationale ATD-liedbundel 'Joining our voices'. Verder konden mensen luisteren naar getuigenissen uit 1001 verhalen van samenwerking en verandering en de Oproep tot Inzet van de campagne. Op dinsdag 17 oktober werd het jaarlijkse "Soep'an d'horloge" georganiseerd in het Leopoldpark: ontmoeting met soep in het teken van de campagne 'Stop armoede. Samen voor waardigheid.'

Willebroek - ATD Willebroek neemt deel aan de werkgroep 17 oktober. Op zondag 15 oktober werd onder het motto "Wel(le)zijn Willebroek" een opendeurdag in het lokaal van ATD Vierde Wereld Willebroek georganiseerd en een wandeling voor jong en oud langs verschillende lokale organisaties. Daarna soep en brood in het gemeentehuis met als afsluiter een voorstelling van 'De Tataren' in de schouwburg.

Hasselt - Op dinsdag 17 oktober werd een wake voor overleden dak- en thuislozen in en rond Hasselt georganiseerd met een voordracht van een tekst van Père Joseph, getuigenissen en een kooroptreden. Dit gebeurde in samenwerking met daklozenwerking Trawanten. Hanne Decoutere en Noël Slangen zorgden ook voor een inbreng.

Oudenaarde - Op donderdag 21 september organiseerde ATD Vierde Wereld i.s.m. het Sociaal Huis, de cultuurraad en Oké Soiree "Etinge in 't ges" in park Liedts: een breugelmaaltijd op een groot picknickdeken gemaakt door Oudenaardisten en een vertoning van de film "Joseph de rebel" in de Woeker.

3.11.OD We nemen deel aan het Europees programma "Leave no one behind".

Criteria: Werken maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

Vanuit de volksuniversiteit planden we om samen met andere ATD-verenigingen in

Europa deel te nemen aan het Europese programma "Leave no one behind". Er stond een voorbereidingsweekend in september gepland. Het programma kon niet doorgaan omdat we vanuit de Europese Unie geen financiële middelen kregen voor het project.

3.12. OD: Leden van ATD Vierde Wereld Vlaanderen nemen deel aan de opvolging van de Europese volksuniversiteit.

Een geplande afspraak met een delegatie van mensen met armoede-ervaring en Euro-parlementslid Marianne Thyssen kon niet doorgaan omdat ze kandidaat-eurocommissaris werd en ze zich intensief moest voorbereiden (najaar 2014). In januari 2017 werd een afspraak gemaakt met haar opvolger in het Europees parlement, Tom Vandenkendelaere met een dubbel doel: de Vierde Wereldbeweging, haar Europees Manifest (2014) en de besluiten EU-VU 2016 voor te stellen en een ontmoeting mogelijk te maken met Marianne Thyssen.

De ontmoeting met Tom Vandenkendelaere vond plaats op 2 maart 2017 in het Vierde Wereldhuis. Vanuit onze beweging waren 2 mensen met armoede-ervaring, een permanent medewerker en een medestander aanwezig. Er werd voornamelijk gesproken over "het belang van een inkomen, een inkomen per persoon (geïndividualiseerd inkomen) en rekening houdend met de woonkosten" vanuit het Europees Manifest (2014) en de besluiten EU-VU 2016. De mensen met armoede-ervaringen gaven voorbeelden uit de voorbereiding.

De bijeenkomst van 2 maart werd op 28 februari voorbereid in Oostende met 6 militanten en een medestander. Het waren militanten die deelgenomen hadden aan de Europese Volksuniversiteit van 2014 of van 2016.

3.13. OD: Actieve leden van ATD Vierde Wereld Vlaanderen nemen deel aan Europese ontmoetingen. ATD Vierde Wereld Vlaanderen stemt af met andere teams in Europa voor publicaties, vertalingen en ontmoetingen.

ATD Vierde Wereld Nederland en Vlaanderen ontmoeten elkaar voor afstemming rond publicaties en vertalingen, en uitwisseling rond vorming en ontmoeting. Europees ontmoeten teams van ATD Vierde Wereld elkaar, 2 tot 4 maal per jaar, voor vorming en uitwisseling van realiteiten van armoede in Europa.

In het kader van de wereldcampagne Stop Armoede - Samen voor waardigheid (zie p.28), nam een stafmedewerker deel aan de internationale stuurgroep van de campagne voor de goede afstemming tussen de Nederlandstalige en internationale acties en vertalingen. Voor de acties in het Nederlandstalige gebied betekende dit volgende documenten:

-De oproep tot inzet of a call to action

Na uitwisseling en samenwerking met leden uit Nederland en België kwamen we tot een uniforme Nederlandstalige versie van de oproep. Om de oproep te versterken op de sociale media, vertaalden en publiceerden we 22 memes.

-Liederenboek en Playing for Change
Internationaal werd voor koren een liedboek samengesteld met meerstemmige liederen uit de hele wereld over waardigheid en verzet van mensen in armoede. We deden de promotie in het Nederlands. Ook de promotie van de clip 'With my own two hands. Avec mes deux mains', een coproductie van ATD Vierde Wereld met Playing for Change, gebeurde in het Nederlands.

-1001 verhalen van samenwerking en verandering

In het kader van de campagne verzamelden we verhalen die tonen dat we armoede kunnen overwinnen, als we samenwerken. Met (succes)verhalen met als thema 'Armoede is niet fataal', wil ATD tegengewicht bieden. We werkten samen om vijf verhalen degelijk te vertalen en vorm te geven, zodat ze meteen beschikbaar zijn als vormingstekst of affiche voor sensibilisatie. De vertaalgroep werkte een verhaal van medestanders uit Oostende uit, en liet ze vertalen naar het Frans en Engels, waarna het verhaal gepubliceerd werd op de internationale website.

Actieve leden nemen deel aan de Europese ontmoetingen, Europese uitwisselings- en opvolgingsmomenten van de gezamenlijke internationale planning.

Leden van de stuurgroep Volksuniversiteit nemen deel aan coördinatie- en vormingsmomenten van de Europese volksuniversiteiten van de Vierde Wereld. De stuurgroep overlegt regelmatig inhoudelijk en methodologisch met de zusterorganisaties in Wallonië en Nederland over de vernieuwde gezinsgerichte volksuniversiteitsdynamiek.

De mensen die instaan voor de vorming Kruising van Kennis dialogeren regelmatig met de internationale stuurgroep ervan en neemt deel aan door haar opgezette vormingen.

Evaluatie volgens de 6 criteria

Criteria vereniging waar armen het woord nemen

1. Armen verenigen zich

- OD 1.1 (p. 12)
- OD 1.2 (p. 15)
- OD 1.3 (p. 17)
- OD 1.4 (p. 18)
- OD 1.5 (p. 23)
- OD 3.1 (p. 36)
- OD 3.2 (p. 39)

2. Armen het woord geven

- OD 1.3 (p. 17)
- OD 1.4 (p. 18)
- OD 1.6 (p. 23)
- OD 1.7 (p. 23)
- OD 2.1 (p. 28)
- OD 2.5 (p. 30)
- OD 2.3 (p. 37)
- OD 3.2 (p. 39)

3. Werken aan maatschappelijke emancipatie

- OD 1.3 (p. 17)
- OD 1.4 (p. 18)
- OD 1.9 (p. 26)
- OD 3.1 (p. 36)
- OD 3.2 (p. 39)

4. Werken aan maatschappelijke structuren

- OD 1.6 (p. 23)
- OD 1.7 (p. 23)
- OD 1.8 (p. 24)
- OD 1.9 (p. 26)
- OD 2.1 (p. 28)
- OD 2.4 (p. 28)
- OD 2.5 (p. 30)
- OD 3.3 (p. 39)
- OD 3.4 (p. 39)
- OD 3.5 (p. 39)
- OD 3.6 (p. 40)
- OD 3.7 (p. 40)
- OD 3.9 (p. 42)
- OD 3.10 (p. 42)
- OD 3.11 (p. 44)

5. Dialoog en vorming

- OD 1.4 (p. 18)
- OD 1.6 (p. 23)
- OD 1.7 (p. 23)
- OD 1.8 (p. 24)
- OD 1.9 (p. 26)
- OD 2.1 (p. 28)
- OD 2.5 (p. 30)
- OD 3.1 (p. 36)
- OD 3.2 (p. 39)
- OD 3.6 (p. 40)
- OD 3.7 (p. 40)
- OD 3.9 (p. 42)
- OD 3.10 (p. 42)
- OD 3.11 (p. 44)

6. Armen blijven zoeken

- OD 1.1 (p. 12)
- OD 1.3 (p. 17)
- OD 1.4 (p. 18)

Extra criteria bovenlokale vereniging

Eigen activiteiten ontplooiën in minstens 4 provincies of programmatieregio's

ATD Vierde Wereld heeft zes lokale groepen waarin medestanders en militanten als vrijwilliger rechtstreeks geëngageerd zijn met personen in armoede: Willebroek, Oostende, Ronse, Brussel, Hasselt en Turnhout. Daarnaast zijn er medestandersgroepen in Leuven, Brugge en Hasselt. Aan de medestandersgroep in Leuven nemen twee mensen met armoede-ervaring deel.

Mensen in armoede bereiken: minimum 20 personen en minimum 4 personen per provincie in minimaal 4 provincies.

Via onder meer de celwerkingen, de vier Volksuniversiteiten, de juridische permanentie in Hasselt en de huisbezoeken voldoen we aan het criterium om minstens 20 personen in armoede te bereiken, met minimum 4 personen per provincie in minimum 4 provincies.

Externe vormingen

Zie p. 34

Interne vormingen

Zie p. 36

Werken rond 1 beleidsthema

In 2017 werkten we rond 3 beleidsthema's:

•Een waardig inkomen

Het onderwerp van de volksuniversiteiten op 11 februari en 1 april was een waardig inkomen. We bespraken verschillende sociale rechten en vluchtelingen.

•Recht op een goede woning

Het onderwerp van de volksuniversiteiten op 7 oktober en 9 december was "Recht op een goede woning." Joy Verstichelen van de Huurdersbond was telkens onze gastspreker. Tijdens de Volksuniversiteiten stonden we onder andere stil bij de wet op de onderbezetting, het huurdecreet, een Centraal Huurwaarborgfonds en de kwaliteit van woningen.

•Vooroordelen

In 2017 werkten we verder aan de campagne "Waarheid of fabel?". Zie p. 28.

Kwaliteitsbeleid

•Volksuniversiteit

Ingezette methodieken: interne organisatiestructuur en –cultuur analyseren en evalueren;
Interne communicatie analyseren en evalueren en communicatieplan opstellen.

Ook dit jaar namen we tijd om de Volksuniversiteit te evalueren en bij te sturen. Dit gebeurde tijdens onze jaarlijkse evaluatie- en planningsdag van de volksuniversiteit. Vertrekpunt voor deze dag was een bevraging bij de lokale groepen. In totaal namen 65 mensen deel aan deze bevraging, van wie 46 mensen in armoede. Volgende zaken werden geëvalueerd:

- Een jaar lang rond 1 thema te werken – wat leerde je bij?
- Inbreng deelnemers
- Gast sprekers
- Uitnodigingsbrieven - Zijn de brieven duidelijk? Begrijp je de vragen?
- Thema's voor het volgende werkjaar.

Aan de planningsdag zelf namen 24 mensen deel van wie 11 mensen in armoede. We stonden eerst stil bij de bevindingen die naar voren kwamen bij de bevraging en gingen daarna dieper in op bepaalde werkpunten:

- Hoe de inbreng van mensen in armoede nog verhogen?
- Vormingsaspect
- Ritme en plaats
- Thema's volgend werkjaar.

Volgende **beslissingen** werden genomen:

- De uitnodigingsbrief is duidelijk en de vragen worden door de deelnemers begrepen. Ook in de toekomst willen we streven naar heldere communicatie. Twee mensen in armoede versterken het animatieteam en zullen vnl. meewerken om een duidelijke, begrijpbare uitnodigingsbrief te versturen.
- Om de inbreng van mensen in armoede te verhogen werken we tijdens de volksuniversiteit af en toe in kleine groep.
- De volksuniversiteit is een leerplaats en dit moet primeren. We leren er het woord nemen. Het is een plaats waar we de kans krijgen om na te denken rond een thema en in dialoog te treden met anderen rond dit thema. Daarnaast is het ook belangrijk dat mensen even kunnen luchten rond bepaalde problemen, maar er moet bewaakt worden dat de volksuniversiteit een vormingsmoment blijft.
- We komen 4x per jaar samen en daarnaast plannen we een extra laagdrempelige volksuniversiteit met workshops en kansen tot ontmoeting.

- Bij de keuze van de thema's kozen we om aan te sluiten bij de actualiteit: recht op wonen en meer bepaald het beter begrijpen van de wet op de onderbezetting en het proberen nog invloed uit te oefenen op het aankomende huurdecreet. Vooral de verhoging van de huurwaarborg van 2 naar 3 maanden werd negatief ervaren. Met deze maatregel worden mensen nog verder in de armoede geduwd. Er werd uitdrukkelijk gezegd dat we als ATD daar iets moeten rond ondernemen. De kennis die naar boven komt tijdens een volksuniversiteit moet de basis zijn om nog invloed op het huurdecreet uit te oefenen (zie ook beleidsbeïnvloeding). Ook rond huidige werkomstandigheden, de moeilijkheden om een job te vinden en het activeringsbeleid willen we stilstaan door 2 volksuniversiteiten rond recht op werk te organiseren.

- De keuze van de gastsprekers bij beide thema's is belangrijk. We kiezen voor gastsprekers die enerzijds een expertise hebben rond het thema en anderzijds de kennis die ze opsteken tijdens de volksuniversiteit meenemen om het huidig beleid te verbeteren.

•Waarheid of fabel

Ingezette methodieken: de interne en/of externe communicatie analyseren en evalueren en op basis hiervan een communicatieplan opstellen; de samenwerking van de vereniging met andere actoren analyseren en evalueren en op basis hiervan samenwerkingsafspraken met minstens één externe actor maken.

De stuurgroep stippelt de campagne van "Waarheid of fabel" uit. Daarbij zijn 7 mensen in armoede betrokken. Een te grote stuurgroep is niet werkbaar en we wilden dat meer dan 1/3 van de leden uit mensen met armoede-ervaring bestaat. Indien mensen in armoede afwezig zijn op de stuurgroep, zorgen we ervoor dat we hen nadien ontmoeten zodat ze de campagne kunnen volgen en op de vergaderingen een zinvolle inbreng kunnen geven. Om de participatie van mensen in armoede te verhogen, werken we tijdens de stuurgroep vaak in aparte groepen: mensen met en zonder armoede-ervaring. We starten steeds samen en eindigen door het werk in beide peergroups samen te brengen. Binnen de stuurgroep bekeken we of het zinvol is om naar andere partners te stappen rond de campagne. Daaruit kwam naar voor dat we aan CERA vragen om partner te worden van de campagne en ook bekijken hoe we met het Netwerk tegen Armoede kunnen samenwerken. Welzijnsschakels werkt reeds mee met de campagne en twee mensen vanuit Welzijnsschakels, die ook afgevaardigd zijn namens Welzijnzorg, zitten in de stuurgroep. Tijdens het overleg met het Netwerk geven we telkens informatie rond onze campagnes. De stuurgroep vindt het belangrijk om vanuit ons werk rond vooroordelen en verkeerde misvattingen beleidsaanbevelingen te formuleren. Hiervoor willen we afstemmen met het Netwerk tegen Armoede.

De stuurgroep besliste om een communicatiebureau in te schakelen om de campagne op een professionele manier bekend te maken. We koppelden telkens de stand van zaken naar de stuurgroep terug. CERA foundation liet ons weten geen partner van onze campagne te worden, omdat ze zelf een campagne rond vooroordelen willen opzetten. Ze doen dit in samenwerking met Deceniumdoelen. Omdat we het onzinnig vinden dat er twee campagnes gevoerd worden rond dezelfde problematiek, beslisten we om voorlopig enkel in te zetten op het uitgeven van een publicatie. Cera foundation en Deceniumdoelen zullen wel een werkgroep oprichten die instaat voor het inhoudelijk deel waarvan ATD Vierde Wereld deel zal uitmaken. (cfr ook 2.3.: inhoudelijk verslag Waarheid of Fabel).

•Campagne Stop Armoede

Ingezette methodieken: het ontwikkelen van nieuwe acties en strategieën.

Bij de lancering van de campagne waren 6 jongeren met armoede-ervaring betrokken (5 Vlaamse en 1 Waalse). Ze dachten na hoe we rond armoede kunnen sensibiliseren en werkten actief mee hoe de campagne sensibiliserend kan zijn en de uitwerking ervan. Een jongere werkte ook mee aan de film (<https://www.youtube.com/watch?v=dPOSciuX2Mg>). De groep Oostende bekeek of ze in Oostende zelf iets met de campagne zouden doen. Ze beslisten om op twee grote evenementen in Oostende aanwezig te zijn. Ze bekeken het campagnemateriaal en hoe ze dit in Oostende konden gebruiken. Ze vonden het belangrijk om ook zelf materiaal aan te maken b.v. kindercinematografie, quiz meer toegespitst op de Oostendse situatie. Dit werd in kleinere groep uitgewerkt. In grote groep dachten ze ook na hoe ze voorbijgangers aanspreken en hoe ze efficiënt kunnen reageren op negatieve reacties. Hierbij waren 17 mensen, waaronder 8 mensen in armoede betrokken.

•Jongerenwerking Djynamo

Ingezette methodieken: het ontwikkelen van nieuwe acties en strategieën.

Tijdens de zomer van 2017 organiseerde Djynamo Europe een internationale jongerenbijeenkomst. Het idee hiervoor kwam tot stand op een jongerenweekend in 2015 en kreeg een eerste concrete invulling tijdens het jongerenweekend van 2016. Ze besloten dat het een evenement moest worden voor en door jongeren. D.w.z. dat de jongeren betrokken worden bij alle voorbereidingen en zelf het programma in elkaar steken. De jongeren dachten ook na over de objectieven van de bijeenkomst, de volgende kwamen naar voren:

- Uitwisselingen over thema's waar jongeren hun stem over willen laten horen.
- Een ruimte creëren waar jongeren met verschillende achtergronden/culturen/landen elkaar kunnen ontmoeten, kennis kunnen delen en betrokken kunnen worden.
- Er voor zorgen dat jongeren zelfvertrouwen kunnen ontwikkelen en van elkaar kunnen leren.

Om te verzekeren dat het echt een evenement wordt voor en door jongeren, organiseerden we twee voorbereidingsweekends en kregen de jongeren binnen hun eigen groep begeleiding om zelf workshop in elkaar te steken. Tijdens de weekends kwamen de afgevaardigden (maximum 2 per keer) van de verschillende Djynamogroepen samen. Met de Vlaamse groep namen we hier aan deel. We tekenden de grote lijnen uit en bespraken de praktische en inhoudelijke aspecten van het zomerkamp. In het tweede weekend werd duidelijk dat we meer voorbereidingstijd nodig hadden. We besloten om net voor de grote bijeenkomst een voorbereidingsweek te organiseren. Verder dachten we ook na over de beste communicatiemiddelen. Mond-op-mond reclame werkt het beste en om dit te ondersteunen maakten we een flyer. Tijdens de voorbereidingsweek en het zomerkamp zelf, maakten we elke dag een filmpje die we deelden via youtube en facebook.

Weekend 1 - 16 deelnemers met 2 jongeren in armoede en 1 begeleidster/tolk uit Vlaanderen

Weekend 2 - 18 deelnemers met 2 jongeren in armoede en 1 begeleidster/tolk uit Vlaanderen.

Vorbereidingsweek - 39 deelnemers met 4 jongeren in armoede en 1 begeleidster/tolk uit Vlaanderen. Opmerking: 1 jongere moest de kampplaats vroegtijdig verlaten.

De Vlaamse groep koos samen hun afgevaardigden voor de voorbereidingsweekends. Eén jongere ging naar beiden, omdat er niemand anders kon voor het tweede weekend. Elk weekend werd collectief voorbereid en de inhoud werd steeds teruggekoppeld naar de andere jongeren toe. Als een jongere niet naar de activiteiten kon komen, hielden we hem/haar telefonisch of via onze (gesloten) facebookgroep op de hoogte. Zo probeerden we iedereen een stem te geven en bij de voorbereidingen te betrekken. Daarnaast gaven we ook iedereen de kans om actief deel te nemen, door een workshop te maken en/of te geven. Drie jongeren namen deze kans en creëerden hun eigen workshop. Een medewerkster begeleidde hun hier bij en kwam met elke jongere een aantal keer individueel samen. We werkten rond de volgende elementen:

Hoe ga je van een idee naar een volwaardige workshop?

Hoe deel ik mijn verhaal, mijn interesses?

Hoe geef ik een workshop, zodat elke deelnemer mee kan?

Welke drempels moet ik overwinnen? Wie of wat kan me daar bij helpen?

...

Eén van de workshops hebben we in onze Vlaamse groep kunnen testen, de twee andere workshops hebben we tijdens de voorbereidingsweek getest. Deze testen hebben we kort geëvalueerd en de jongeren hebben hun workshops aangepast waar nodig.

Op de laatste dag van het kamp deelden we, in grote groep, de opgedane ervaringen en indrukken. Zo werd de bijeenkomst voor een eerste keer geëvalueerd. Na het kamp maakten we ook een schriftelijke evaluatie met de Vlaamse groep, die we deelden met alle andere djynamogroepen. Ook met de jongere, die vroegtijdig het kamp verliet, namen we contact op. We luisterden naar zijn kant van het verhaal, deelden onze ervaringen en bespraken hoe we verder samen op weg kunnen gaan.

Financieel verslag

Beroepskrachten in dienst op 31 december 2017

De animatie van de beweging ATD Vierde Wereld in Vlaanderen werd in 2017 gedragen door het secretariaat met twee administratieve krachten (1,5 vte) en twee permanent werkers (2 vte).

Financieringskanaal

Subsidie Armoededecreet: 3,5 vte

Gesco: 0 vte

Sociale Maribel: 0 vte

Andere financiering: 0 vte

Detachering: 0 vte

Totale tewerkstelling: 3,5 vte

Van wie opgeleide ervaringsdeskundigen: 0 vte

Van wie niet-opgeleide ervaringsdeskundigen: 0 vte

Jaarrekening

JAARREKENING IN EURO

Naam: ATD Vierde Wereld Vlaanderen

Rechtsvorm: Vereniging zonder winstoogmerk

Adres: Victor Jacobslaan

Nr: 12

Bus:

Postnummer: 1040

Gemeente: Etterbeek

Land: België

Rechtspersonenregister (RPR) - Rechtbank van Koophandel van

Brussel, franstalige

Internetadres: <http://www.atd-vierdewereld.be/>

Ondernemingsnummer:

BE0431892993

Datum van de neerlegging van de oprichtingsakte OF van het recentste stuk dat de datum van bekendmaking van de oprichtingsakte en van de akte tot statutenwijziging vermeldt.

25-07-2011

JAARREKENING goedgekeurd door de algemene vergadering* van

21-04-2018

met betrekking tot het boekjaar dat de periode dekt van

01-01-2017

tot

31-12-2017

Vorig boekjaar van

01-01-2016

tot

31-12-2016

De bedragen van het vorige boekjaar zijn identiek met die welke eerder openbaar werden gemaakt.

Zijn gevoegd bij deze jaarrekening:

Nummers van de secties van het standaardmodel die niet werden neergelegd omdat ze niet dienstig zijn:

VKT-vzw 5.1.1, VKT-vzw 5.1.3, VKT-vzw 5.2.1, VKT-vzw 5.2.2, VKT-vzw 5.3, VKT-vzw 5.4, VKT-vzw 5.6, VKT-vzw 6.

VOLLEDIGE LIJST met naam, voornamen, beroep, woonplaats (adres, nummer, postnummer en gemeente) en functie in de vereniging of stichting, van de BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN en, in voorkomend geval, van de vertegenwoordiger in België van de buitenlandse vereniging

BOGAERT Karl, Ludo, Florent

Onderbosstraat 28
3040 Huldenberg
BELGIË

Begin van het mandaat: 22-03-2017

Einde van het mandaat: 20-04-2020

Bestuurder

DECUYPERE Maryke, Irène, Adèle

Biesemveldstraat 53
9980 Aalter
BELGIË

Begin van het mandaat: 22-03-2017

Einde van het mandaat: 20-04-2020

Bestuurder Algemeen secretaris

FOUBERT Dominique, Marie, H, C, B

Hemestraat 30

1570 Galmaarden BELGIË			
Begin van het mandaat: 22-03-2017	Einde van het mandaat: 20-04-2020	Bestuurder Penningmeester	
MAES Isabelle, Ghislaine			
Jacquetbosstraat 1 8587 Spiere-Helkijn BELGIË			
Begin van het mandaat: 22-03-2017	Einde van het mandaat: 20-04-2020	Voorzitter van de Raad van Bestuur	
MEEUSEN Miriam			
Willem Van Oranjestraat 1 2830 Willebroek BELGIË			
Begin van het mandaat: 22-03-2017	Einde van het mandaat: 20-04-2020	Bestuurder	
PYPAERT Isabelle, Marie, Guillaumine			
Rue Antoine de Saint-Exupéry 19 95540 Méry-sur-Oise FRANKRIJK			
Begin van het mandaat: 22-03-2017	Einde van het mandaat: 20-04-2020	Bestuurder	
de KERCHOVE Georges, Charles, Hubert, G			
avenue L. Wiener 81 1170 Watermaal-Bosvoorde BELGIË			
Begin van het mandaat: 22-03-2017	Einde van het mandaat: 20-04-2020	Bestuurder	
SCPRL M.C. DEBROUX-LEDDET & CO vertegenwoordigd door Marie-Chantal Debroux-Leddert (B00886) bedrijfsrevisor Avenue J.F. Debecker 114 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe BELGIË			
Begin van het mandaat: 20-04-2018	Einde van het mandaat: 30-04-2019	Commissaris	

* Door de raad van bestuur in geval van een stichting / door het algemeen leidinggevend orgaan in geval van een internationale vereniging zonder winstoogmerk.

OPDRACHT VOOR NAZICHT OF CORRECTIE

Facultatieve vermeldingen:

- Indien de jaarrekening werd geverifieerd of gecorrigeerd door een externe accountant of door een bedrijfsrevisor die niet de commissaris is, kunnen hierna worden vermeld: naam, voornamen, beroep en woonplaats van elke externe accountant of bedrijfsrevisor en zijn lidmaatschapsnummer bij zijn Instituut, evenals de aard van zijn opdracht:
    - A. Het voeren van de boekhouding van de vereniging of stichting.
    - B. Het opstellen van de jaarrekening.
    - C. Het verifiëren van de jaarrekening en/of
    - D. Het corrigeren van de jaarrekening.

  - Indien taken bedoeld onder A. of onder B. uitgevoerd zijn door erkende boekhouders of door erkende boekhouders-fiscalisten, kunnen hierna worden vermeld: naam, voornamen, beroep en woonplaats van elke erkende boekhouder of erkende boekhouder-fiscalist en zijn lidmaatschapsnummer bij het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten, evenals de aard van zijn opdracht.
-

BALANS NA WINSTVERDELING

	Toel.	Code(s)	Boekjaar	Vorig boekjaar
ACTIVA				
VASTE ACTIVA		20/26		
Oprichtingskosten		20		
Immateriële vaste activa	5.1.1	21		
Materiële vaste activa	5.1.2	22/27		
Terreinen en gebouwen		22		
In volle eigendom van de vereniging of stichting		22/91		
Overige		22/92		
Installaties, machines en uitrusting		23		
In volle eigendom van de vereniging of stichting		231		
Overige		232		
Meubilair en rollend materieel		24		
In volle eigendom van de vereniging of stichting		241		
Overig		242		
Leasing en soortgelijke rechten		25		
Overige materiële vaste activa		26		
In volle eigendom van de vereniging of stichting		261		
Overige		262		
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		27		
Financiële vaste activa	5.1.3/5.2.1	28		
VLOTTENDE ACTIVA		29/58	24.092	23.625
Vorderingen op meer dan één jaar		29		
Handelsvorderingen		290		
Overige vorderingen		291		
waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente		2915		
Voorraden en bestellingen in uitvoering		3		
Voorraden		30/36		
Bestellingen in uitvoering		37		
Vorderingen op ten hoogste één jaar		40/41	12.992	9.972
Handelsvorderingen		40	175	
Overige vorderingen		41	12.817	9.972
waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente		415		
Geldbeleggingen	5.2.1	50/53		
Liquide middelen		54/56	10.041	9.869
Overlopende rekeningen		490/1	1.059	3.784
TOTAAL VAN DE ACTIVA		20/58	24.092	23.625

	Toet.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN		10/15	2.846	2.209
Fondsen van de vereniging of stichting		10	262	262
Beginvermogen		100	262	262
Permanente financiering		101		
Herwaarderingsmeerwaarden		12		
Bestemde fondsen	5.3	13		
Overgedragen positief (negatief) resultaat (+)/(-)		14	2.584	1.947
Kapitaalsubsidies		15		
VOORZIENINGEN	5.3	16		
Voorzieningen voor risico's en kosten		160/5		
Voorzieningen voor terug te betalen subsidies en legaten en voor schenkingen met terugnemingsrecht		168		
SCHULDEN		17/49	21.246	21.416
Schulden op meer dan één jaar	5.4	17		
Financiële schulden		170/4		
Kredietinstellingen, leasingschulden en soortgelijke schulden		172/3		
Overige leningen		174/0		
Handelsschulden		175		
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		176		
Overige schulden		179		
Rentedragend		179/0		
Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente		179/1		
Borgtochten ontvangen in contanten		179/2		
Schulden op ten hoogste één jaar	5.4	42/48	19.040	21.416
Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen		42		
Financiële schulden		43		
Kredietinstellingen		430/6		
Overige leningen		439		
Handelsschulden		44	2.944	4.318
Leveranciers		440/4	2.944	4.318
Te betalen wissels		441		
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		46		
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten		45	13.928	17.098
Belastingen		450/3		
Bezoldigingen en sociale lasten		454/9	13.928	17.098
Diverse schulden		48	2.168	
Vervallen obligaties en coupons, terug te betalen subsidies en borgtochten ontvangen in contanten		480/8		
Andere rentedragende schulden		489/0		
Andere schulden, niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente		489/1	2.168	
Overlopende rekeningen		492/3	2.206	
TOTAAL VAN DE PASSIVA		10/49	24.092	23.625

RESULTATENREKENING

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
Bedrijfsopbrengsten en bedrijfskosten				
Brutomarge (+)/(-)		9900	145.477	133.594
Bedrijfsopbrengsten		70/74	198.045	179.190
Omzet		70		70
Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies		73	193.056	176.270
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen		60/61	52.568	45.598
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (+)/(-)	5.5	62	144.494	133.340
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630		
Waardeverminderingen op voorraden, op bestellingen in uitvoering en op handelsvorderingen: toevoegingen (terugnemingen) (+)/(-)		631/4		
Voorzieningen voor risico's en kosten: toevoegingen (bestedingen en terugnemingen) (+)/(-)		635/6		
Andere bedrijfskosten (+)/(-)		640/6	423	368
Als herstructureeringskosten geactiveerde bedrijfskosten (-)		649		
Positief (Negatief) bedrijfsresultaat (+)/(-)		9901	560	-104
Financiële opbrengsten	5.5	75		
Financiële kosten	5.5	66	156	151
Positief (Negatief) resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening (+)/(-)		9902	404	-255
Uitzonderlijke opbrengsten		76	232	
Uitzonderlijke kosten		66		
Positief (Negatief) resultaat van het boekjaar (+)/(-)		9904	637	-255

RESULTAATVERWERKING

	Code	Boekjaar	Vorig boekjaar	
Te bestemmen positief (negatief) resultaat				
Te bestemmen positief (negatief) resultaat van het boekjaar	(+)(-)	9906	2.584	1.947
(+)(-)	9905	637	-255	
Overgedragen positief (negatief) resultaat van het vorige boekjaar	(+)(-)	14P	1.047	2.202
Onttrekking aan het eigen vermogen				
aan de fondsen van de vereniging of stichting		791/2		
aan de bestemde fondsen		791		
		792		
Toevoeging aan de bestemde fondsen		892		
Over te dragen positief (negatief) resultaat	(+)(-)	14	2.584	1.947

**TOELICHTING
STAAT VAN DE VASTE ACTIVA**

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
MATERIELE VASTE ACTIVA			
Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	8199P	XXXXXXXXXX	7.488
Mutaties tijdens het boekjaar			
Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	8169		
Overdrachten en buitengebruikstellingen	8179		
Overboekingen van een post naar een andere	(+)(-) 8189		
Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	8199	7.488	
Meerwaarden per einde van het boekjaar	8259P	XXXXXXXXXX	
Mutaties tijdens het boekjaar			
Geboekt	8219		
Verworven van derden	8229		
Afgeboekt	8239		
Overgeboekt van een post naar een andere	(+)(-) 8249		
Meerwaarden per einde van het boekjaar	8259		
Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	8329P	XXXXXXXXXX	7.488
Mutaties tijdens het boekjaar			
Geboekt	8279		
Teruggenomen	8289		
Verworven van derden	8299		
Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	8309		
Overgeboekt van een post naar een andere	(+)(-) 8319		
Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	8329	7.488	
NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	22/27		
WAARVAN			
In volle eigendom van de vereniging of stichting	8349		

INLICHTINGEN OMTRENT DE DEELNEMINGEN**LIJST VAN DE ANDERE VERBONDEN ENTITEITEN**

NAAM, volledig adres van de ZETEL, RECHTSVORM en, zo het een entiteit naar Belgisch recht betreft, het ONDERNEMINGSNUMMER
ATD Vierde Wereld België VZW BE 0408.429.069 Vereniging zonder winstoogmerk Victor Jacobslaan 1040 1040 Etterbeek BELGIË

RESULTATEN

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
PERSONEEL EN PERSONEELSKOSTEN			
Werknemers waarvoor de vereniging of stichting een DIMONA-verklaring heeft ingediend of die zijn ingeschreven in het algemeen personeelsregister			
Totaal aantal op de afsluitingsdatum	9086	5	8
Gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten	9087	5	4
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	9088	7.211	6.359
Personeelskosten			
Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	620	114.671	99.366
Werkgeversbijdragen voor sociale verzekeringen	621	24.462	22.911
Werkgeverspremies voor bovenwettelijke verzekeringen	622	1.477	621
Andere personeelskosten	623	3.884	10.543
Ouderdoms- en overlevingspensioenen	624		
FINANCIËLE RESULTATEN			
Geactiveerde intercalaire interesten	6503		
Bedrag van het disconto ten laste van de vereniging of stichting bij de verhandeling van vorderingen	653		
Saldo van de gevormde (aangewende of teruggenomen) voorzieningen met financieel karakter	(+)/(-) 656		

BETREKKINGEN MET VERBONDEN ENTITEITEN, BESTUURDERS EN COMMISSARIS(S)EN

VERBONDEN ENTITEITEN

Vorderingen op verbonden entiteiten

Waarborgen toegestaan in hun voordeel

Andere betekenisvolle verplichtingen aangegaan in hun voordeel

BESTUURDERS EN NATUURLIJKE OF RECHTSPERSONEN DIE DE VERENIGING OF STICHTING RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS CONTROLEREN ZONDER VERBONDEN ENTITEITEN TE ZIJN, OF ANDERE ENTITEITEN DIE DOOR DEZE PERSONEN RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS GECONTROLEERD WORDEN

Uitstaande vorderingen op deze personen

Rentevoet en duur van de vorderingen

Waarborgen toegestaan in hun voordeel

Andere betekenisvolle verplichtingen aangegaan in hun voordeel

Code	Boekjaar
9291	
9294	
9295	
9500	
9501	
9502	

DE COMMISSARIS(S)EN EN DE PERSONEN MET WIE HIJ (ZIJ) VERBONDEN IS (ZIJN)

commissarisvergoeding : 853,40 € incl BTW

TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN BUITEN NORMALE MARKTVOORWAARDEN

Transacties die direct of indirect zijn aangegaan tussen de vereniging of stichting en de leden van de leidinggevende, de toezichhoudende of de bestuursorganen

Boekjaar

WAARDERINGSREGELS

De schulden en de vorderingen worden geboekt tegen hun nominale waarde.
De materiële vaste activa staan vermeld bij de activa van de balans, tegen hun aankoopprijs, als deze de 200 euro overschrijdt.

Afschrijving:

- inrichting van de gebouwen	= 20 jaar	5%	per jaar
- kantoor materiaal	= 5 jaar		
- computer materiaal	= 3 jaar	33 %	
- De hande voorwerpen	= 3 jaar	33%	
- andere voorwerpen	= 5 jaar	20 %	

De eventuele beleggingen worden opgenomen op basis van hun waarde op 31 december 2006. Deze waarden worden door de bank, die deze beleggingen in bewaring heeft, doorgegeven. De liquide middelen worden op hun reële waarde geboekt, zoals opgenomen in de documenten (bv. bankafschriften).

- Het geheel houdt rekening met:
- hi] activa: de over te dragen kosten, en verkregen opbrengsten (te ontvangen subsidies)
  - hi] passiva: de aan te rekenen kosten en de over te dragen opbrengsten (subsidies)

MARIE-CHANTAL DERBOUX-LEDDET

ATD VIERDE WERELD
VLAANDEREN VZW

Bedrijfsrevisor

Victor Jacobslaan, 12

J.F. Debeckerlaan, 114

1040 Brussel

1200 Brussel

**VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN ATD
VIERDE WERELD VLAANDEREN VZW OVER HET BOEKJAAR AFGESLOTEN op 31
december 2017**

In het kader van de wettelijke controle van de jaarrekening van ATD VIERDE WERELD VLAANDEREN VZW, leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de jaarrekening alsook het verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondselbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 19 mei 2016, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadsluigt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2018. Wij hebben de wettelijke controle van de jaarrekening van ATD VIERDE WERELD VLAANDEREN VZW uitgevoerd gedurende zeventien opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de controle van de jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de jaarrekening van ATD VIERDE WERELD VLAANDEREN VZW, die de balans op 31 december 2017 omvat, alsook de resultatenrekening van het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een balans totaal van € 24.092,18 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van € 636,90.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de vennootschap per 31 december 2017, alsook van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor de Jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde breukhoudkundig referentiestelsel, alsook voor het implementeren van de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen reëel alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de Jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van smetspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondlagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daaraan betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang

bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening, en van de vraag of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.

Wij communiceren met het bestuursorgaan onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag, voor het naleven van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding, alsook voor het naleven van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten van de vennootschap.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien in 2018) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditsnormen (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag, bepaalde documenten die overeenkomstig de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften dienen te worden neergelegd, alsook de naleving van bepaalde verplichtingen uit het Wetboek van vennootschappen en de statuten te verifiëren.

Aspecten betreffende het jaarverslag

Naar ons oordeel, na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag, sluit dit jaarverslag overeen met de jaarrekening voor hetzelfde boekjaar, enerzijds, en is dit jaarverslag opgesteld overeenkomstig de artikelen 95 en 96 van het Wetboek van vennootschappen, anderzijds.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Er werden geen door de wet voorziene opdrachten die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening verricht, en ons bedrijfsrevisorenkantoor en, in voorkomend geval, ons netwerk, zijn in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de vennootschap.

Andere vermeldingen

- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd in overeenstemming met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.
- De resultaatverwerking, die aan de algemene vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.
- Wij dienen u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in (verstreding met de statuten of het Wetboek van vennootschappen zijn gedaan of genomen.

Brussel, 23 maart 2018

Commissaris
BY BVBA M.C. Debroux-Leddiet & Co

Vertegenwoordigd door
Marie-Chantal Debroux-Leddiet

Resultatenrekening

VZW:	ATD Vierde Wereld Vlaanderen vzw		Activiteitencentrum	Activiteitencentrum	Activiteitencentrum	Activiteitencentrum
BOEKJAAR:	2017		Erkende VWAWN	Giften	Willebroek	
	Codes	Vzw				
RESULTATENREKENING						
I. Bedrijfsopbrengsten en bedrijfskosten						
Bedrijfsopbrengsten	70/74	198.045,00	69.012,41	122.314,00		6.718,59
waarvan: - Omzet	70					
- Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	193.056,00	69.290,91	122.314,00		1.451,09
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen; diensten en diverse goederen	60/61	52.568,00	49.736,33			2.831,67
A.B. Brutomarge (positief saldo)	70/61	145.477,00	19.276,08	122.314,00		3.886,92
Brutomarge (negatief saldo)	61/70					
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (toel. VI, 2)	62	144.494,00	144.494,00			
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630					
E. Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen (toevoegingen-, terugnemingen +)	631/4					
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen-, bestedingen en terugnemingen)	635/8					
G. Andere bedrijfskosten	640/8	423,00	423,00			0,00
H. Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten	649					
Bedrijfswinst	(+) 70/64	560,00		122.314,00		3.886,92
Bedrijfsverlies	(-) 64/70		125.640,92			
II Financiële opbrengsten	75					
Financiële kosten	(-) 65	156,00	127,80			28,20
Winst uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+) 70/65	404,00		122.314,00		3.858,72
Verlies uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-) 65/70		125.768,72			
III Uitzonderlijke opbrengsten	76	232,00				
Uitzonderlijke kosten	(-) 66					
Winst van het boekjaar	(+) 70/66	636,00		122.314,00		3.858,72
Verlies van het boekjaar	(-) 66/70		125.768,72			

Detail van de 73-rekeningen

VZW:	ATD Vierde Wereld Vlaanderen		
BOEKJAAR	2017		
DETAIL VAN DE 73-REKENINGEN			
73	Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies		193.055,76
730/731	Lidgelden		
732/733	Schenkingen		
	Steun ATD Vierde Wereld België	Activiteitscentrum Giften	108.000,00
	Koning Boudewijnstichting	Activiteitscentrum Giften	2.000,00
	LDC De Wilg	Activiteitscentrum Giften	300,00
	Hefboom	Activiteitscentrum Giften	12.000,00
	Particuliere gift	Activiteitscentrum Giften	14,00
734/735	Legaten		
	736 Kapitaal- en interestsubsidies		
Subsidieverlener	Omschrijving	Activiteitscentrum	Bedrag
Gemeente Willebroek	Subsidie aan vereniging Willebroek	Activiteitscentrum Willebroek	1447,09
Vlaamse Overheid	Subsidie aan vereniging waar armen het woord nemen	Activiteitscentrum VWAHW	69140,57
Vivo	Opleidingsbudget 2016	Activiteitscentrum VWAHW	154,1

Stand van zaken m.b.t. de uitvoering van het beleidsplan

SD 1: De armsten bereiken, kennen, verenigen en met hen partnerschappen opbouwen met de samenleving

In 2017 zijn we verder op zoek gegaan naar mensen die niet meetellen via onze lokale groepen en via huisbezoeken. Via de Djynamowerking kwamen we in contact met nieuwe jongeren. We boden deze mensen de kans om zich aan te sluiten bij het thematisch werken of ontmoetingsmomenten. De lokale groepen organiseren vaak uitstappen. Via het programma 'Een brug tussen twee werelden' gaan we met mensen in armoede naar voorstellingen van De Munt. De nieuwe mensen die we bereikten werden telkens uitgenodigd voor de Volksuniversiteiten. We voorzagen kinderanimatie tijdens de Volksuniversiteiten.

Dankzij onze contacten met mensen die in armoede leven, bouwden we een kennis op. Deze kennis gaven we o.a. via een vaste rubriek in ons Vierde Wereldblad door. Na iedere volksuniversiteit schreven we samen met enkele deelnemers een verslag van de voorbije volksuniversiteit. Dit verslag werd op de Facebookpagina en de website gezet. Na de volksuniversiteiten met het thema "wonen", schreven we de woonraad aan. Dirk de Kort,

parlementslid, was gastspreker op onze Volksuniversiteit van 9 december rond wonen.

Groepen van ATD Vierde Wereld namen in 2017 actief deel aan lokale overleggroepen en beleidsvorming inzake armoede en uitsluiting. We hadden in 2017 twee keer overleg met Welzijnsschakels. We zijn lid van de Algemene Vergadering van het Netwerk tegen Armoede en namen actief deel aan forumdagen en overlegmomenten. Een stafmedewerker nam in 2017 samen met een militant uit Oostende die dakloos is, deel aan de bijeenkomsten rond dakloosheid en het referentieadres bij het Netwerk tegen Armoede. ATD Vierde Wereld neemt deel aan de begeleidingscommissie van het Interfederaal steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. ATD Vierde Wereld is lid van de stuurgroep van het Collectief van Verenigingen Partners van het Algemeen Verslag over de Armoede.

We organiseerden een externe vorming "Kruising van Kennis" met leden van Welzijnsschakels.

SD 2: Mensenrechtvisie: de brede publieke opinie mobiliseren voor de uitroeiing van grote armoede

In de beleidsperiode 2016-2020 zetten we in op de campagne "Waarheid of Fabel" waarbij we een aantal vooroordelen en misvattingen willen ontkrachten. We stelden een stuurgroep samen. Op basis van de input van onderzoekers en diepte-interviews met mensen in armoede weerlegden we meer dan 50 vooroordelen. Het schrijven van een publicatie en het inzetten van sociale media voor de campagne werden uitgesteld.

We namen deel aan de internationale campagne "Stop armoede - Samen voor waardigheid" in het kader van 30 jaar Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede en 60 jaar ATD Vierde Wereld. Via facebook en onze website verspreidden we deze campagne.

We ondersteunden lokale groepen om een campagnemoment in hun eigen regio te organiseren.

Om de inspanningen van de armsten centraal te stellen in het zoeken naar een betere samenleving zetten we in op een beeldvorming die stimuleert. In ons tijdschrift stond ook in 2017 een vast artikel rond de leefsituaties van mensen in armoede. Onze website werd vernieuwd. We werkten verder aan de facebookpagina van de volksuniversiteit en van de algemene werking van onze beweging.

We organiseerden 12 informatie- en vormingsactiviteiten voor niet-armen.

SD 3: Verder uitbouwen van een ledenbeweging die deelneemt aan een brede nationale en internationale stroming van inzet en verzet tegen grote armoede

ATD Vierde Wereld wil haar actieve leden helpen hun inzet tegen armoede vol te houden en weerbaar te blijven binnen hun omgeving. We organiseerden naast de Volksuniversiteiten nog twee ledendagen en een startdag. We organiseerden in 2017 12 interne vormings- en ontmoetingsmomenten voor actieve leden.

We maakten de deelname van leden mogelijk aan internationale ontmoetingen. 8 jongeren trokken naar het zomerkamp in Wijhe. Jongeren namen deel aan de voorbereidingsweek van het kamp en twee jongeren namen deel aan de voorbereidings-weekends.

We gaven inspirerende acties uit andere landen door via onze publicaties, de website en bijeenkomsten.

Europees ontmoeten teams van ATD Vierde Wereld elkaar voor vorming en uitwisseling van realiteiten en tendensen van armoede in Europa. Er is uitwisseling en vorming tussen de stuurgroep Kruising van Kennis met de internationale stuurgroep.

We boden in 2017 concrete projecten aan voor jongeren via vrijwilligersvacatures. We boden daarnaast de kans aan een jongere om via een beroepsinlevingsovereenkomst ATD Vierde Wereld te ontdekken.

Via de campagne "Stop Armoede" vonden we nieuwe leden. ATD Vierde Wereld organiseerde zelf of samen met andere partners evenementen rond 17 oktober in verschillende Vlaamse provincies.

Jaarplan en begroting 2018

Begroting 2018

Begroting ATD Vierde Wereld Vlaanderen VZW	2018
KOSTEN	
Diensten en diverse goederen	54000
Personeelskosten	143000
Taksen en diverse kosten	-
Financiële kosten	-
Totaal kosten	197000
OPBRENGSTEN	
Giften-lidmaatschap-legaten	11000
Verdeling giften ATD Vierde Wereld België	114000
Subsidies (VG) (waarvan subsidie als bovenlokale vwawn)	70000
Recuperatie diverse kosten	2000
Totaal opbrengsten	197000
Netto resultaten	0

SD 1: De armsten bereiken, kennen, verenigen en met hen partnerschappen opbouwen met de samenleving

OD 1: ATD Vierde Wereld stelt permanente medewerkers vrij en steunt vrijwilligers om mensen in grote armoede regelmatig en buiten directe hulpverlening te ontmoeten. Zowel lokaal als bovenlokaal ontmoeten we mensen die nog niet deelnemen.

Criteria: Armen verenigen zich. Armen blijven zoeken.

Een stafmedewerker is op vindgerichte plaatsen aanwezig in Ronse. Hij brengt veel tijd op straat door. Hij neemt zijn maaltijden vaak in sociale restaurants en gaat een koffie drinken tijdens het wachten op het voedselpakket in de sociale kruidenier.

In Willebroek ondersteunen we de vrijwilligers met armoede-ervaring om binnen het project "de Leentuinen" tijd te nemen om nieuwe mensen te ontmoeten en bijeen te brengen.

In Brussel nemen we deel aan de straatbibliotheek.

In Hasselt biedt de Papiermolen juridische ondersteuning aan daklozen en mensen zonder papieren. Vrijwilligers van de groep ontmoeten daklozen op straat en in Café Anoniem.

Specifieke acties voor 2018: In Brussel nemen we tijd om te kijken hoe we zinvol aanwezig kunnen zijn. We ontmoeten partnerverenigingen en diverse initiatieven rond armoedebestrijding, bevragen deelnemers aan de straatbibliotheek en Volksuniversiteit.

In Bossuit (Avelgem) starten we met een straatbibliotheek.

Vrijwilligers in Turnhout en Brugge bezoeken gevangenen. Dit zijn vaak mensen in een armoedesituatie.

Beoogd resultaat: We bereiken min. 25 personen waarvan min. 4 in elke provincie. Via rapportering kunnen we bijhouden hoeveel mensen we ontmoeten en hoeveel nieuwe contacten we uitbouwen. Via de juridische

permanentie, de Papiermolen, en presentie op straat of via Café Anoniem bereiken we 10 daklozen.

1.2. OD: We nodigen de bereikte personen en gezinnen uit om deel te nemen aan ontmoetingsmomenten. We geven voorrang aan personen die het langst en op de meeste levensdomeinen door armoede en uitsluiting getroffen zijn.

criterium: Armen verenigen zich.

Specifieke acties voor 2018: We organiseren in Ronse een laagdrempelige Volksuniversiteit. We bieden kinderanimatie en workshops aan. Enkel aanwezig zijn en met elkaar praten kan ook.

Vanuit de straatbibliotheek in Brussel plannen we diverse uitstappen en culturele bezoeken aan bibliotheken, musea,..

1.3. OD: We nodigen de bereikte personen en gezinnen uit om deel te nemen aan het thematisch werken.

Criteria: Armen verenigen zich. Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke emancipatie. Dialoog en vorming.

We nodigen mensen uit om naar de regionale volksuniversiteit te komen. Als opstap bereiden we, indien nodig, eerst de bijeenkomst thuis voor.

Beoogd resultaat: Minstens 40 mensen gaan in op deze uitnodiging.

1.4. OD: We bouwen de jongerenwerking Djynamo verder uit.

Criteria: Armen verenigen zich. Armen blijven zoeken.

Methodiek: We brengen jongeren met en zonder armoede-ervaring bijeen. Deze jongeren nemen deel aan groepsgesprekken en de inhoudelijke werking van Djynamo.

Specifieke acties voor 2018: Het proces waarbij jongeren zelf meer en meer verantwoordelijkheid nemen wordt verdergezet. Bijeenkomsten worden nu nog samen met jongeren voorbereid, maar in de tweede helft van het jaar is dit volledig in handen van de jongeren. De jongeren maken ook een stappenplan om nieuwe jongeren te bereiken. De stafmedewerker bereidt met een jongere in armoede en haar leerkrachten een voorstelling van Djynamo voor haar klasgroep voor. Samen met Brusselse en Waalse jongeren bereiden de jongeren een weekend in het voorjaar voor.

Beoogd resultaat: Minstens 8 jongeren met armoede-ervaring komen naar Dynamo bijeenkomsten.

1.5. OD: De volksuniversiteit evolueert zodat jonge gezinnen gemakkelijker deelnemen.

Criteria: Armen verenigen zich. Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke emancipatie.

Methodiek: Iedere deelnemer en elke lokale groep krijgt voorbereidingsvragen. Een animatieteam bestaande uit een permanent werker, mede-stander en militant werken de animatie uit op basis van de ingestuurde voorbereidingen.

Beoogd resultaat: We organiseren 5 volksuniversiteiten per jaar. De lokale groepen komen samen om die voor te bereiden in een of twee bijeenkomsten. We bereiken minimum

5 mensen die nog niet eerder deelnamen. Minstens 3 gezinnen met kinderen nemen deel. De volksuniversiteit van de Vierde Wereld bereikt doorheen het jaar minimaal 70 mensen, van wie minimaal 50 mensen in armoede en minimaal 7 lokale groepen. Minstens 15 medestanders nemen deel aan de volksuniversiteit die we bovenlokaal organiseren. De gastspreker van de volksuniversiteit verruimt eveneens zijn kennis over het onderwerp met de ervaringskennis van mensen in armoede. Bij het maken van het verslag zijn op jaarbasis minstens 10 mensen in armoede betrokken.

1.6.OD Vanuit onze nabijheid treden we in dialoog met partners rond specifieke problemen waarmee mensen met langdurige armoede-ervaring kampen.

Criteria: Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

Methodiek: huisbezoeken, maar ook informele contacten op straat en bij sociale kruideniers.

Specifieke acties voor 2018: In Willebroek nemen we deel aan bevraging rond watergebruik.

We geven aan de groepen in Brugge en Leuven die met andere partners rond gezondheid werken knelpunten door die we opvangen tijdens individuele contacten.

Bij het opstellen van prioriteitennota's voor gemeenteraadsverkiezingen geven we knelpunten door aan platformen zoals leders stem telt.

Beoogd resultaat: Minstens 3 gezinnen nemen deel aan deze dialoogmomenten.

1.7 OD: Vanuit de volksuniversiteit zetten we dialoog op.

Methodiek: Na iedere volksuniversiteit schrijven we samen met de deelnemers een verslag van de voorbije volksuniversiteit. Dit verslag plaatsen we op onze website en facebookpagina.

Specifieke acties voor 2018: Vanuit de inhoud van de volksuniversiteit publiceren we opinie-artikels rond vrijwilligerswerk en wonen (werking 2017).

Vanuit de inhoud van de volksuniversiteit treden we in dialoog met politici.

Beoogd resultaat: Minstens 10 mensen in armoede zijn betrokken bij het schrijven van het verslag. Minstens eenmaal per jaar publiceren we extern een artikel.

1.8. OD: Lokaal en bovenlokaal nemen we actief deel aan overleggroepen en beleidsvorming.

Criteria: Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

We ondersteunen mensen in armoede om deel te nemen aan de bijeenkomsten om het twejaarlijks rapport van het Steunpunt tegen Armoede te schrijven.

Specifieke acties 2018: In Brugge neemt de medestandersgroep opnieuw de rol van voorzitter op bij de dialoog tussen mensen in armoede en stadsbestuur/specifieke diensten rond gezondheid.

In Leuven werkt de groep verder rond wonen en gezondheid.

We gaan in op de uitnodiging van Decennium-doelen om deel uit te maken van de stuurgroep die werkt rond beeldvorming.

We werken in diverse lokale groepen actief mee aan "Ieders stem telt" in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen.

We nemen contact op met andere verenigingen rond mogelijke samenwerkingen voor de federale verkiezingen.

1.9. OD: Door de methodiek "Kruising van Kennis" reiken we concrete handvatten aan voor volwaardige participatie van mensen in armoede.

Criteria: Werken aan maatschappelijke emancipatie. Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

Specifieke acties voor 2018: We gebruiken de methode van "Kruising van Kennis" om de dialoogmomenten binnen het Steunpunt voor Armoedebestrijding voor te bereiden.

Via Socius maken we aan socio-culturele verenigingen deze vorming bekend.

We spreken enkele organisatie gericht aan om deze vorming bekend te maken.

SD 2: Mensenrechtensvisie: de brede publieke opinie mobiliseren voor de uitroeiing van grote armoede

2.1. OD: Een stuurgroep bestaande uit onderzoekers, mensen met armoede-ervaring, een journalist en een externe partner werkt de campagne uit.

2.2. OD: Met de verzamelde kennis werken we aan een publicatie.

Criteria: Armen het woord geven. Werken aan maatschappelijke structuren. Dialoog en vorming.

Specifieke acties voor 2018: De stuurgroep bepaalt, in overleg met de uitgever, de inhoud en vorm van de uitgave die we zullen publiceren. We contacteren diverse uitgevers om een boek rond vooroordelen en verkeerde misvattingen uit te geven. De stuurgroep bekijkt hoe we naast de uitgave ook campagne voeren rond vooroordelen en verkeerde misvattingen.

Methodiek: Een stuurgroep komt geregeld samen om de campagne verder uit te bouwen. De stuurgroep werkt de verdere campagne uit.

Beoogd resultaat: Er is een stuurgroep voor de campagne waaraan minstens 4 mensen in armoede deelnemen.

2.3. OD: In ons tijdschrift, op onze website en in interne en externe publicaties stellen we de leefsituaties en inspanningen van de armsten centraal.

Criteria: Armen het woord geven. Dialoog en vorming. Werken aan maatschappelijke structuren.

In ons tijdschrift komt een vast artikel rond de leefsituaties van mensen in armoede.

We besteden ook aandacht aan het feit dat mensen in armoede zich zelf actief verzetten tegen het geweld van armoede en hierbij hun

draagkracht maximaal gebruiken om hun waardigheid, vrijheid en zelfinitiatief te bewaren voor zichzelf, hun gezin en naaste omgeving. Daarnaast formuleren we opinies over armoedebestrijding. Vanuit de inhoud van de volksuniversiteit schrijven we een artikel voor het breed publiek. Op de website plaatsen we een verslag van de volksuniversiteit. Lokale groepen organiseren leesgroepen.

Specifieke actie voor 2018: Er komt een speciaal themanummer rond verantwoordiging. Ons ledenblad bereikt minimum 7000 abonnees. Dit blad verschijnt 4x/jaar. Onze website wordt min. 37 000 maal bezocht. Facebook heeft minstens 100 volgers.

2.4. We geven inhoudelijke input voor de theaterproductie van Maelstrom rond het thema solidariteit.

Naar aanloop van de verkiezingen wil het theatergezelschap Maelstrom een productie brengen rond solidariteit. We brengen de productiemakers in contact met mensen in armoede zodat die ook hun visie en praktijken hierrond kunnen doorgeven. We bekijken lokaal of het mogelijk is om de voorstelling te programmeren.

2.5. We bieden aan clubs van Neos de mogelijkheid om een lezing rond armoede of een filmvoorstelling Joseph, de rebel te programmeren.

Neos, Netwerk van Ondernemende Senioren, werkt dit jaar rond het thema diversiteit. De jaarbrochure 2018-2020 biedt lezingen en activiteiten aan die de clubs kunnen programmeren: we stelden de film Joseph, de rebel voor en twee lezingen rond het thema armoede.

SD 3: Verder uitbouwen van een ledenbeweging die deelneemt aan een brede nationale en internationale stroming van inzet en verzet tegen grote armoede

3.1. ATD Vierde Wereld organiseert ontmoetingen, ondersteuning, dialoog en vorming die haar leden helpt hun inzet tegen armoede vorm te geven.

Jaarlijks organiseren we in het begin van het werkjaar een ontmoetingsmoment. Het secretariaat ondersteunt en verspreidt maandelijks een nieuwsbrief met informatie.

Beogd resultaat: jaarlijks organiseren we naast de volksuniversiteit nog 2 interne bovenlokale vormingsmomenten voor onze leden. Minstens 6 mensen in armoede nemen hieraan deel.

Specifieke acties voor 2018: We organiseren opnieuw een ledendag waarbij we onze leden de kans geven om elkaar te ontmoeten en nieuwe zaken bij te leren. De vorming is erop gericht om sterker te worden in het actie voeren en sensibiliseren. Met militanten en medestanders werken we het programma voor die dag uit.

Beogd resultaat: 30 mensen, onder wie 10 mensen in armoede, komen naar de ledendag.

3.2. OD: We maken de deelname mogelijk van actieve leden en partners aan ontmoetingen, vormingen, planning en campagnes die de internationale beweging federaal, Europees of wereldwijd organiseert.

Criteria: Armen verenigen zich. Dialoog en vorming. Werken aan maatschappelijke structuren.

We nemen deel aan vormingsmomenten rond de volksuniversiteit.

Specifieke acties voor 2018:

3.3. Leden die zich recent aansloten krijgen de kans om via een reis naar het internationaal centrum de internationale beweging beter te begrijpen.

Beogd resultaat: minstens 15 mensen in armoede nemen hieraan deel.

3.4. We ondersteunen lokale groepen bij het proces van vernieuwing.

Een stafmedewerker bezoekt alle lokale groepen. Hij houdt met de verantwoordelijken van de groepen contact via mail en telefoon. Hij bekijkt wat hij voor hen kan betekenen in het proces rond vernieuwen en verruimen.

3.5. De jongeren van Djynamo bieden we de kans om aan een federale ontmoeting deel te nemen.

Beogd resultaat: Minstens 5 jongeren met armoede ervaring nemen hieraan deel.

3.6. OD: Inspirerende acties en inzet uit andere landen geven we door in publicaties, op de website en via bijeenkomsten van de vereniging.

Met het multimediateam nemen we internationaal beeld- en geschreven materiaal door. We zorgen voor vertaling en promotie ervan, in functie van prioriteiten en acties van ATD Vierde Wereld Vlaanderen. In ons ledenblad en op de website komen artikels over inspirerende acties. We vormen medestanders-vertalers of tolken die met ons vrijwillig samenwerken.

De realiteit van mensen die in armoede leven in Vlaanderen geven we regelmatig door aan de internationale beweging. In functie van de internationale thema's of prioriteiten in eigen land.

3.9. OD: Op 17 oktober organiseert ATD Vierde Wereld zelf of samen met anderen evenementen in verschillende Vlaamse provincies.

In eerste instantie wordt gekeken om samen te werken met Samenlevingsopbouw, Welzijnschakels of andere verenigingen waar armen het woord nemen. Hierbij stellen de leden de waardigheid, de deelname, getuigenissen en de betrokkenheid van mensen lokaal en wereldwijd in grote armoede centraal.

Beoogd resultaat: Op minstens 5 plaatsen en in 4 verschillende provincies gaat er in het kader van de Werelddag tegen armoede een actie door. We werken daaraan mee.

3.10 OD: Via de internationale website maakte ATD de acties in het kader van 17 oktober, Werelddag van verzet tegen armoede bekend (overcomingpoverty.org).

Specifiek voor 2018 :

3.11. OD: We nemen met een delegatie vanuit de volksuniversiteit deel aan de voorbereidingen rond de Europese vu.

3.12. OD: Actieve leden van ATD Vierde Wereld Vlaanderen nemen deel aan Europese ontmoetingen. ATD Vierde Wereld Vlaanderen stemt af met andere teams in Europa voor publicaties, vertalingen en ontmoetingen.

Door de taalverbondenheid ontmoeten ATD Vierde Wereld Nederland en Vlaanderen elkaar voor afstemming rond publicaties en vertalingen, en uitwisseling rond vorming en ontmoeting.

Europees ontmoeten teams van ATD Vierde Wereld elkaar, 2 tot 4 maal per jaar, voor vorming en uitwisseling van realiteiten en tendensen van armoede in Europa. Hierbij hoort ook overleg, uitwisseling m.b.t. kennis, actie en inzet en de coördinatie van gezamenlijke publieke en politieke acties. Actieve leden nemen deel aan Europese ontmoetingen en Europese uitwisselings- en opvolgingsmomenten van de gezamenlijke internationale planning. Leden van de stuurgroep Volksuniversiteit nemen deel aan coördinatie- en vormingsmomenten van de Europese volkuniversiteiten van de Vierde Wereld. De stuurgroep overlegt regelmatig inhoudelijk en methodologisch met de zusterorganisaties in Wallonië en Nederland over de vernieuwde gezinsgerichte volksuniversiteitsdynamiek. De mensen die instaan voor de vorming "Kruising van Kennis" dialogeren regelmatig met de internationale stuurgroep en nemen deel aan vormingen rond het thema.

Specifieke acties voor 2018: De tekst gemaakt door de jongeren in het kader van de werelddag verzet 2017 (Brief aan de jarige Père Joseph) wordt in het Frans, Engels en Spaans vertaald. Deze tekst wordt door de internationale beweging verspreid via tijdschriften en de website.

We vertalen een clip rond Kruising van Kennis.

3.13. We werken een GPDR beleid uit.

Samen voor waardigheid

ATD Vierde Wereld Vlaanderen
Victor Jacobslaan 12, 1040 Etterbeek
02/647.92.25
contact@atd-vierdewereld.be
www.atd-vierdewereld.be
facebook.com/ATDVla